ЎзССР Давлат китоб палатаси
Ин...
Гос. книжная палата УзССР
16 03 95

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1995 йил 11 март. Шанба. № 20 (14272) ترکستان * TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

ХАЛҚ ЯКДИЛЛИГИ ВА ҲАМФИКРЛИГИ — ҲАММАМИЗНИНГ БУЮК ҒАЛАБАМИЗ

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИНГ АГРОКИМЁ ХИЗМАТИ КЎРСАТИШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Қишлоқ хўжалигининг агрокимё хизматини такомиллаштириш, минерал ўғитлар ва ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари ишлаб чиқарувчилар билан истеъмолчилар ўртасидаги тўғридан-тўғри алоқаларни ривожлантириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Узбекистон «Узагрокимёсервис» уюшмаси Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимидаги «Ўзагрокимёсервис» давлат-акционерлик уюшмасига айлантирилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, «Ўзагрокимёсервис» уюшмаси:

Юридик шахс ҳуқуқига эга бўлган республика тижорат-воситачилик хўжалик уюшмаси ҳисобланади;

ҳудудий акционерлик бирлашмалари томонидан мулкчилик шакллари ва идоравий бўйсунишидан қатъи назар корхоналар ва ташкилотлар иштирокида ташкил этилади;

молиявий-иқтисодий ва хўжалик фаолияти масалаларини мустақил ҳал этади, марказлаштирилган суғурта, заҳира ва бошқа жамғармалар ташкил этади.

«Ўзагрокимёсервис» давлат-акционерлик уюшмасининг таркибига розилик берилсин.

3. Белгилансинки, «Узагрокимёсервис» уюшмасининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборатдир:

хўжаликларга шартнома асосида минерал ўғитлар ва бошқа кимёвий воситалар сотиш;

«Узкимёсаноат» уюшмаси корхоналари ва бошқа маҳсулот етказиб берувчилар билан тўғридан-тўғри ўзаро фойдали хўжалик алоқалари ўрнатиш;

республиканинг барча ердан фойдаланувчиларига ўсимликларни биологик ва кимёвий ҳимоя қилиш хизматлари, агрокимё хизмати кўрсатиш;

хўжаликларда тупроқнинг агрокимё тадқиқотларини ўтказиш, озуқа ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сифатини текшириш;

юқори самарали техника ва технологияларни комплекс ўзлаштириш, шу жумладан хорижий инвестицияларни жалб қилган ҳолда;

уюшма доирасида ягона услубий ва илмий-техника ишларини олиб бориш.

4. «Ўзагрокимёсервис» уюшмасининг ходимларининг чекланган сони 32 нафардан иборат бўлган (хизмат кўрсатувчи ходимларсиз) ижро этувчи аппарати тузилмаси тавсия қилинсин.

Уюшмага раиснинг икки нафар ўринбосари, шу жумладан бир нафар биринчи ўринбосари бўлишига рухсат берилсин.

Уюшма раиси лавозими бўйича қишлоқ хўжалиги вазирининг ўринбосари ҳисобланади.

5. Белгилаб қўйилсинки, ҳудудий акционерлик бирлашмалари:

ўз фаолиятида тегишли равишда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига ва вилоятлар ҳокимликларига ҳисоб беради ҳамда «Узагрокимёсервис» уюшмаси таркибига унинг муассислари ҳуқуқи билан киради;

мулкчиликнинг барча шаклларидаги корхоналар ва ташкилотларни ихтиёрийлик асосида бирлаштиради, ўзларига берилган функциялар бажарилиши учун ўз муассислари олдида жавоб беради;

«Узагрокимёсервис» республика уюшмаси таркибига юридик шахс ҳуқуқи билан кирган ҳолда ўз фаолиятини ҳудудий бирлашма қатнашчиларининг умумий йиғилишида қабул қилинган ҳудудий бирлашма уставига мувофиқ амалга оширади;

ҳудудий акционерлик бирлашмаларининг раислари муассислар йиғилиши томонидан тайинланади ва «Уагрокимёсервис» республика уюшмаси бошқаруви томонидан тасдиқланади.

Ҳудудий акционерлик бирлашмасининг намунавий тузилмаси тасдиқлансин.

6. Давлат мулки қўмитаси «Узагрокимёсервис» уюшмаси билан биргаликда:

1995 йилда уюшманинг туман бирлашмаларини очиқ турдаги акционерлик жамиятларига айлантиришни тугалласин;

уюшманинг фирма дўконларини улар жойлашган ер майдонлари билан биргаликда хусусий мулк қилиб сотсин, бунда акционерлик жамияти ходимларига устунлик ҳуқуқи берилсин;

Хусусийлаштиришдан тушган маблағларни ўз оборот маблағларини кўпайтиришга, «Узагрокимёсервис» уюшмаси корхоналари ва ташкилотларини ривожлантириш учун марказлаштирилган жамғарма ташкил этишга йўналтирилсин;

давлатга тегишли акциялар пакетига мувофиқ акционерлик жамиятлари фаолиятини бошқариш ҳуқуқини шартнома асосида «Узагрокимёсервис» уюшмасига берсин;

давлатга тегишли акциялар бўйича дивидендларнинг бир қисмини шартнома асосида «Узагрокимёсервис» уюшмасига берсин;

акцияларнинг эркин сотиладиган қисмини устун даражада қишлоқ хўжалиги корхоналарига, деҳқон (фермер) хўжаликларига ва шахсий ёрдамчи хўжаликлар эгаларига кимёвий маҳсулотлар сотиш бўйича савдо объектлари тармоғини кенгайтирсин.

8. «Узистиқболстат» давлат қўмитаси ва «Ўзагрокимёсервис» уюшмаси Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари билан биргаликда бир ой муддатда Вазирлар Маҳкамасига минерал ўғитлар ва бошқа кимёвий маҳсулотларни сақлаш ва сотиш базаларини ҳудудий жойлаштиришни такомиллаштиришга оид таклифлар киритсин.

9. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1995 йил, 10 март.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ КЕНГАЙТИРИЛГАН II ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА

АХБОРОТ

1995 йил 10 март куни Тошкентда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг кенгайтирилган II Пленуми бўлиб ўтди. Пленумда Марказий Қўмита ва Марказий Назорат Комиссияси аъзолари бўлмаган Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи барча туман, шаҳар, вилоят қўмиталари котиблари, Ўзбекистон болалар ва ўсмирлар Уюшмаси вилоят кенгашлари раислари, Тошкент шаҳридаги олий ўқув юртлари Ёшлар Иттифоқи бошланғич ташкилотлари котиблари, давлат, жамоат ташкилотлари, оммавий-ахборот воситалари вакиллари қатнашдилар.

Пленум кун тартибидаги Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи сессиясидаги маърузасидан, ҳамда 1995 йил 26 март куни Ўзбекистон Президенти ваколатини 2000 йилгача узайтириш бўйича ўтказилажак умумхалқ референдуми муносабати билан Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг келиб чиқадиган вазифалари тўғрисидаги масалалар бўйича Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси биринчи котиби Алишер Тешабоев маъруза қилди.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг 1994 йил апрель ойидан кейинги фаолияти юзасидан Марказий Қўмита котиби Б. Юсупов ахборот берди.

Музокараларда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Самарқанд шаҳар қўмитаси биринчи котиби, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати Т. Усмонов, Наманган вилоят қўмитаси биринчи котиби И. Шарофиддинов, Хива туман қўмитаси саркотиби Г. Матказимова, Ангор туман қўмитаси биринчи котиби Н. Ражабов, Беруний туман қўмитаси биринчи котиби В. Рейимов, Андижон Давлат университети Ёшлар Иттифоқи бошланғич ташкилоти котиби Д. Раҳматуллаев, Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси Ш. Темиров, Ўзбекистон Республикаси Президенти девони етакчи маслаҳатчиси М. Қирғизбоев қатнашдилар.

Пленум Олий Мажлис биринчи сессияси якунларини ва Президентимиз маърузасида кўрсатиб ўтилган вазифаларни ёшлар ўртасида кенг тарғиб қилиш, ҳамда уларни бажариш юзасидан Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг олдида турган вазифалари юзасидан қарор қабул қилди.

(Давоми 2-бетда)

БИЗГА КЎЗ ТИКМОҚДА ЖОНАЖОН ВАТАН

Ўзбекистон Президенти И. Каримовнинг Республика Олий Мажлиси 1 сессиясида сўзлаган маърузасидан келиб чиқадиган Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг вазифалари тўғрисида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси биринчи котиби Алишер Тешабоевнинг

МАЪРУЗАСИ

Азиз дўстлар!
Ҳурматли пленум қатнашчилари!
Қадрли меҳмонлар!

Бугун халқимиз, республика жамоатчилиги мамлакатимиз ҳаётида улкан сиёсий воқеа бўлган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1 сессияси якунини зўр қизиқиш билан муҳокама қилмоқда. Биринчи маротаба кўп партиявийлик ва демократия асосида сайланган янги парламент ўз йиғилишини якунлади.

Республикамизда илк марта муқобиллик ва том маънодаги ҳақиқий демократияга асосланган сайлов бўлди. Етакчи хорижий матбуот органлари, оммавий ахборот воситалари бу тўғрида алоҳида қайд этиб ўтдилар. Бинобарин, сайловимизнинг ўзи давлатчилигимиз тарихида янгилик экан, Олий Мажлиснинг дастлабки сессияси ана шу янгиликнинг ҳосиласидир.

(Давоми 2-бетда)

Наврўз — эшик қоқмоқда!

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ II ПЛЕНУМИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА ЁШЛАРИГА БАЙРАМОЛДИ МУРОЖААТИ

Азиз тенгдошлар!

Диёримизда тароватли ва фусункор баҳор фасли кезаётган айни чоғларда халқимиз яна бир улуғ шодиёнага қизғин ҳозирлик кўрмоқда. Бу қутлуғ остонада турган гўзаллик, янгиланиш, навбаҳор фариштаси бўлмиш муътабар айём — Наврўзи оламдир.

Наврўз баҳонасида кишилар ҳашарлар ўтказишган, беморлар, қариялар, устозларни зиёрат қилишган ва шунингдек халқимизнинг бошқа кўплаб урф-одат ва маросимлари бажарилган.

Мустақиллик туфайли Наврўз байрами янада ўзгача аҳамият касб этмоқда. Янги мазмун билан бойимоқда.

Биз Пленум қатнашчилари сизларга мурожаат қилиб жонажон байрамимиз арафасида республика ёшларининг ўн кунлик ҳашарини ўтказишга чақирамиз. Шу муддат давомида биргалашиб юртимизнинг барча бурчакларида ободончилик ва кўкаламзорлаштириш ишларини амалга оширамиз. Янги кўчатлар ўтқазамиз, ариқ-зовурлар, майдону боғ-роғларни тозалаб тартибга келтирамиз. Бир сўз билан айтганда, она табиат инъом этган гўзал Наврўзимизни ўзига хос муносиб кутиб олиш учун ёшлик шижоати ва куч-ғайратини аямайлик.

Сизларни яна бир бор ушбу ташаббусга фаол қўшилишга чақирар эканмиз, ҳаммангизга соғлик-саломатлик, Наврўзий аъло кайфият, тинчлик-омонлик тилаймиз.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ II ПЛЕНУМИ ҚАРОРИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1 сессиясидаги Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов маърузасидан келиб чиқадиган Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг вазифалари тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи сессияси якунлари ва ундаги Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг маърузасини муҳокама қилиб, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Пленуми шуни таъкидлайдики, республикамизда ўтказилган биринчи парламент сайловлари юртимизда мустақил, демократик, ҳуқуқий давлат қуришда муҳим қадам бўлди. Сайловлар якунлари, Олий Мажлисга сайланган депутатлар таркиби ва ундаги жамиятдаги сиёсий кучларнинг жойлашуви республикамизда олиб борилаётган демократик ислоҳатлар маҳсулидир. Олий Мажлис биринчи сессиясида Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовнинг «Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари» мавзусидаги маърузаси республикамиз ҳаётида муҳим воқеа бўлди.

Президент маърузаси, ундаги таклифлар тўлалигича республикамиз манфаатларига хизмат қилиши ва ёшларнинг кенг оммаси томонидан қўллаб-қувватланаётганлигини алоҳида таъкидлаган ҳолда, уни амалга оширишда Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг фаол иштирок этишлари зарурлигини ҳисобга олиб, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Пленуми ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси, Қорақалпоғистон республика, Тошкент шаҳар, вилоятлар, туман ва шаҳар қўмиталари Олий Мажлис биринчи сессияси якунлари ва ундаги Республика Президенти И. А. Каримов маърузасини ёшларнинг кенг оммасига тушунтириш, тарғибот-ташвиқот ишларини олиб борсинлар. Ҳар бир ташкилот сессия якунларидан келиб чиқадиган вазифаларни амалга оширишдаги ўз ўрнини аниқ белгилаган ҳолда ҳар бир Иттифоқ аъзосининг онгли иштирокини таъминлашга эришсинлар.

Шу мақсадларда:

— Ёшлар Иттифоқининг барча даражадаги қўмиталари кенгайтирилган мажлисларида, бошланғич ташкилотлар умумий йиғилишларида сессия якунлари муҳокама қилиниб, қўмиталар ва бошланғич ташкилотларнинг, ҳар бир Иттифоқ аъзосининг ижтимоий муҳим вазифалари белгилансин;

(Давоми 2-бетда)

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ II ПЛЕНУМИ ҚАРОРИ

1995 йил 26 март куни ўтказиладиган Ўзбекистон Республикаси референдумида ёшларнинг фаол иштирокини таъминлашда Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг вазифалари тўғрисида

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси шуни такидлайдики, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси 1 сессиясининг Республика Президенти ваколати муддатини 2000 йилгача узайтириш бўйича шу йил 26 март куни умумхалқ референдумини ўтказиш тўғрисидаги қарори республикамиз ижтимоий-сиёсий ҳаёти учун муҳим аҳамият касб этади. Айни пайтда, бу референдум ва унинг якунлари кўп жиҳатдан республикамизда олиб борилаётган ислоҳатлар, айниқса Президентимизнинг олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатига асосий омманинг муносабатини кўрсатади ҳамда ислоҳатлар жараёнини янада жадаллаштиришга имкон яратади.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Олий мажлис 1 сессиясининг Республика Президенти ваколатини 2000 йилгача узайтириш бўйича умумхалқ референдумини ўтказиш тўғрисидаги қарорини тўла қўллаб-қувватлаган ҳолда умумхалқ референдумига тайёргарлик кўриш ва уни уюшқоқлик билан ўтказишда Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг, қолаверса Республикамиз барча ёшларининг фаол иштирок этишлари зарурлигини алоҳида таъкидлаб, барча йигит-қизларни Республика Президентининг жамиятни тубдан ислоҳ қилиш Дастурини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаган ҳолда референдумда ушбу масалага ижобий овоз беришга даъват этади.

Республика ёшларининг Президентимиз раҳбарлигида юртимизда амалга оширилаётган ислоҳатларда яна ҳам фаолроқ иштирок этишларини таъминлаш, умумхалқ референдумини юқори савияда ўтказишда Ёшлар Иттифоқи ташкилотлари ролини ошириш ва бу масалага жиддий масъулият билан ёндошишларини таъминлаш, қолаверса Республика Президентининг туб ислоҳатлар сиёсатини кенг қўллаб-қувватлаш мақсадида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси пленумиҚАРОР ҚИЛАДИ:

(Давоми 2-бетда)

ХАЛҚ АЗИЗ БИЛСА, БОШИГА КЎТАРАДИ

КУЧ, ҒАЙРАТ, ШУУРИНИ ЮРТГА БАХШ ЭТСИН...

Талабалар умумхалқ референдуми ҳақида

Ҳа, Ўзбекистондаги мўътадиллик ва осойиш кўламли ислоҳот ўтказишга, қурилишлар қилишга, юрт ободончилигининг тамал тошини қўйишга имкон яратди. Шуни ҳам айтиш керакки, юртбошимиз истиқлолнинг биринчи кунлариданоқ ёшлар тарбиясига, навқирон авлоднинг ўқуви, лозим бўлса хориждаги нуфузли олий ўқув юртларида таълим олишига замин яратди; маърифат сари ҳамиша уларни рағбатлантириб турибди.

Ўзбекистон Республикаси парламенти ташаббуси билан Президент ваколатини 2000 йилга қадар узайтириш ҳақида референдум ўтказиш ҳақидаги қарор талабалар томонидан ҳам астойдил маъқулланаётир. Мамлакатимизнинг турли бурчакларидан таҳриятимизга ёғилиб келаётган хатлар, телеграммалар шундан далолат беради. Қуйида биз уларнинг айримларини Сиз—азиз газетхонлар ҳукмига ҳавола этамиз. Уларнинг моҳияти битта: Президентимиз куч, ғайрат, шуурини юртга бахш этишига имкон яратиб берайлик!

УМУМҲАРАКАТ ХАЛҚ ФИКРИНИ ИФОДАЛАЙДИ

Яна бир неча кундан кейин Президентимиз ваколатини 2000 йилгача узайтириш юзасидан референдум ўтказилади. Хўш, бу референдум натижалари қандай бўлади?

Олдиндан бир нарса дейиш қийин, аммо масалага бир-бир тўхталадиган бўлсак, фикр ойдинлашади. Аввало, референдум ҳақида: лотинча бу атама «Давлат аҳамиятига эга бўлган муҳим масалалар юзасидан умумхалқ фикрини олиш, шундай масалаларни ялпи овозга қўйиш», деган маънони англатади.

Масала ойдин. Энди, референдум ўтказишга сабаб нима, деган савол қолди.

Бўлажак референдум биринчи навбатда турли тармоқлар ўртасидаги ваколат муддатлари жиҳатидан номутаносибликни бартараф этади. Иккинчидан, ислоҳотлардаги изчилликни, уни амалга оширишда ҳамжиҳатликни, якдилликни таъминлайди.

Референдумни куни кеча, бизнинг парламент кашф этгани йўқ. У ҳамиша бўлган, жаҳоннинг жуда кўп мамлакатларида ўтказилган, аввалги йили Россияда бўлиб ўтган референдум энг сўнгги мисоллардан биридир.

Референдумда сўровга қўйилган масала тақдирини халқ берган овоз ҳал этади. Масалага шундай ёндошадиган бўлсак, айтиш керакки, истиқлолнинг биринчи куниданоқ мамлакат аҳолиси миллатидан қатъи назар, юртбоши юритаётган сиёсатни тўлиқ ёқлаб келмоқда.

Конимех туманининг «Маданият» жамоа хўжалиги пайтахтдан жуда олисда, Қизилқум чўлининг қоқ ичида, овлоқ бир жойда. Хўжалик марказида атиги 30-40 хўжалик истиқомат қилади. Вақтида газета-журнал олишмайди ҳам. Лекин овул аҳли Президент ўтказадиган ҳар бир йиғинни телевизор орқали кўришади. Бунга сабаб, улар даврдан узилиб қолишни исташмайди. «Юртбоши айтган гаплардан келиб чиқиб, ишимизни қилиб кетаверамиз, — дейди овул оқсоқоллари. — Ким нима деса деяверсин-у, аммо у киши кўнгилдаги гапларни айтади. Ёниб кетади-э, қани энди у кишидай фидойилар кўп бўлса!..»

Кўпчиликнинг фикри ана шундай. Менинг ҳам. Демак, 26 март куни кўплар қатори мен ҳам юртбоши ваколати 2000 йилгача узайтирилишини ёқлаб овоз бераман.

Раъно ЛАТИПОВА,
Тошкент давлат университети талабаси

ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ КЕРАК!

Қадим-қадимда ҳам ота-боболаримиз илму маърифатга алоҳида эътибор берганлар. Зеро, маърифатсиз халқнинг келажаги ҳам шунга яраша бўлади. Биз — талабаларга истиқлолнинг биринчи куниданоқ Президентимиз эътибор қаратди, чексиз ғамхўрлик кўрсатди, содда қилиб айтганда, илм олишимиз учун ҳам моддий, ҳам маънавий шароит муҳайё, қандай ўқиш эса ўзимизга боғлиқ.

Тарихдан яхши биламиз: 26 март куни мамлакатимизда бўлиб ўтадиган референдум каби сўровлар жуда кўп мамлакатларда ўтказилган ва яхши самара берган. Тарихий шароит бугун юртимизда шундай сўров ўтказишни тақазо этмоқда, янги давлат ва унинг бошқарув тармоқлари шаклланмоқда. Шунинг учун ҳам референдум вақтида ўтаётир. Биз — талабалар ўзаро фикрлашиб, шундай қарорга келдик: Президент шу юртнинг ёшлари, кексалари деб, элим деб, юртим деб ҳаловат нима, билмай ишлаётган экан, албатта, у кишини қўллаб-қувватлашимиз керак! Бу ҳам аслида Ватан истиқболига хизмат қилиш бўлади.

Нигора НУРНАЗАРОВА,
Навоий давлат Педогогика олийгоҳи талабаси.

БИЗГА КЎЗ ТИКМОҚДА ЖОНАЖОН ВАТАН

Ўзбекистон Президенти И. Каримовнинг Республика Олий Мажлиси 1 сессиясида сўзлаган маъruзасидан келиб чиқадиган Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг вазифалари тўғрисида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси биринчи котиби Алишер Тешабоевнинг

МАЪРУЗАСИ

(Боши 1-бетда)

Юртбошимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари» ҳақида қилган маърузаси Олий Мажлис I сессиясининг яна бир янгилик нафаси уфуриб турган марказий воқеаси бўлди. Унда Она-Ватанимиз равнақини таъмин этиш учун амалга ошириладжак ишлар, боражак йўлимиз, вазифа ва режаларимиз аниқ равшан белгилаб берилган. Ёшларнинг жамиятдаги ўрни ва улар тарбияси маърузада алоҳида таъкидлаб ўтилган. Бу ҳақда қуйида батафсил тўхталаман. Ҳозир маърузада баён қилинган фикр-мулоҳазаларни қисқача шарҳлаб ўтсам.

Даставвал, унда «Ўзбекистон янги аср бошида» деган узоқ муддатга мўлжалланган кенг қамровли ривожланиш дастурини ишлаб чиқиш ғояси илгари сурилган. «Бу дастурда ҳар бир фуқаро, ҳар бир ватандошимизнинг бугунги ва келажак манфаатлари ўз ифодасини топиши лозим» деди Президент.

Маърузанинг биринчи бўлими жамиятимизда ҳуқуқий демократик тамойилларни қарор топтириш вазифасига бағишланган. «Мақсадимиз аниқ — бозор иқтисодиёти тамойилларига асосланган, эркин, очиқ, демократик давлат қуриш» дейилади унда. Маълумки, бу йўналишда Республикада қатор ишлар амалга оширилди. Олий Мажлисдан тортиб, маҳаллий ўз-ўзини бошқаришгача бўлган давлат ҳокимияти вакиллик идоралари яхлит тизими вужудга келди, ижро ва суд ҳокимиятларининг янгича тармоқлари шакллантирилди.

Бизнинг миллий давлатчилигимиз илдизлари узоқ ўтмишимизга бориб тақалади. Шу сингари демократиянинг ҳам Шарқда қадимдан шаклланган ўзига хос ва ўзига мос хусусиятлари бор. Зотан, бу соҳада жаҳон миқёсида эътироф этилган тамойиллар тадбиқ этилар экан, Шарқона ақидалар, халқимизнинг миллий-маънавий устунлари мустаҳкам замин бўлиб хизмат қилади.

Маърузанинг алоҳида қисми мамлакатда иқтисодий ислоҳотларни ривожлантириш концепциясини ўз ичига олади. Асосий иқтисодий вазифалар янгича муносабатларни тезроқ жорий этиш, мулкка муносабатни ўзгартириш, ишлаб чиқаришни кенгайтириш, жаҳон андозаларига тенгма-тенг келадиган маҳсулотлар тайёрлаш, инвестицияларни жалб қилиш «эгаси аниқ ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизимига ўтиш жараёнини фаоллаштириш» йўналишларига қаратилган. Шу аснода ўзининг илк қадамларини дадил қўяётган миллий валютамиз — сўмимизнинг қадр қимматини ошириш муҳимдир.

Маърузада айтилганидек, одамлар руҳиятини ўзгартириш, бозор психологиясини шакллантириш, ташаббускорлик ва тадбиркорликни қарор топтириш — бугунги куннинг, иқтисодий ислоҳотларни руёбга чиқаришнинг асосий вазифаларидан биридир.

«Юксак маънавият — келажак пойдевори». Маърузанинг учинчи қисми шундай номланади.

Дарҳақиқат, маънавий-маърифий, ахлоқий қадриятлари юксак тараққий этган давлатгина келажакка умид кўзи билан дадил боқа олади. Бизнинг маданиятимиз эса улкан тарихга эга. Халқимиз азалдан тарбия ва одоб масаласига алоҳида эътибор бериб келган. Бугунги даврда комил инсонни тарбиялашда ана шу теран ва боқий илдизлардан баҳра олмоқ лозим.

Президентимиз Авлонийнинг бир фикрини ўрнида келтириб ўтдилар: «Тарбия бизлар учун ё ҳаёт, ё нажот — ё ҳалокат, ё саодат, ё фалокат».

Бинобарин, бугунги тарбия асосида миллий истиқлол мафкураси ғоялари, яъни юртга садоқат, меҳру муҳаббат, ватанпарварлик кўринишлари ўз ифодасини топмоқда. Миллий онгу-шуур тафаккур шаклланмоқда. Зотан, соғлом фикрловчи, маънан ва жисман соғлом авлодни, комил инсонни ўстириш шарқона одоб-ахлоқ ва умумбашарий қадриятлар билан уйғунлашиб бормоқда.

Маърузанинг сўнгги — тўртинчи қисмида миллий хавфсизликни таъминлаш соҳасидаги тамойиллар белгилаб берилган.

Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятига дадил қадамлар билан кириб борар экан, бир қанча нуфузли халқаро ташкилотларга аъзо бўлди. Кўпгина давлатлар билан мустаҳкам алоқалар ўрнатди. Булар мустақилликнинг мевасидир. Истиқлолимизнинг яна бир муҳим белгилари Ватанимиз сарҳадларини ҳимоя қилувчи миллий қуролли кучларимиз ва миллий хавфсизлик хизмати ташкил топди. Ташқи сиёсат доирасида ўзаро дўстлик, ҳамкорлик тамойиллари қўллаб-қувватланаётир. Шунингдек, Ўзбекистон БМТ ва Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотлари ишида фаол қатнашмоқда. Қўшилмаслик ҳаракатига аъзо бўлиб кирди.

Бир сўз билан айтганда Ўзбекистон миллий хавфсизликни, жаҳонда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш борасида ўз нуқтаи назарини баён этиб, тотув, аҳил, биродар бўлиб яшаш сиёсатини қатъий ҳимоя қилиб келмоқда.

Азиз дўстлар!

Сўзимнинг бошида айтиб ўтганимдек, маърузада ёшлар масаласига уларнинг олдида турган улкан ишларга алоҳида тўхтаб ўтилган. Бу нарса давлатимизнинг биз ёшларга катта ишонч ва умид билан қараётганини намоён этади. Бугунги тарихий бурилиш нуқтасида биз ана шу ишончни оқлаш учун нималар қилмоғимиз лозим? Республика йигит-қизлари манфаатларининг ифодачиси бўлган Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи бу борада ўз фаолиятини қандай қуради?

Шундай экан, келинг биргалишиб, маърузадан келиб чиқадиган вазифаларни белгилаб олайлик!

Биринчи вазифамиз:

«Бугун биз қандай давлат қураяпмиз? — дейилади маърузада. — Унинг сиёсий ва ижтимоий негизи, унинг қиёфаси қандай бўлиши керак?..» Қуйироқда жамият шакллашини, давлат қурилиши масалалари юзасидан муфассал фикр юритилади. Жумладан биринчи қисмда партиялар ва бошқа жамоат бирлашмалари қатори ёшлар ташкилотининг сиёсий жараёнларда иштироки ҳақида айтилган таклифлар биздан ҳам муносиб жавобни кутади.

Айни бу соҳада биз мутахассислар, ҳуқуқшунослар, файласуфлар, ёш депутатларни жалб этган ҳолда, ташкилотимизнинг жамиятдаги тутган мавқесини қатъий белгилаб берадиган қонунлар тизимини яратишда ҳукуматга яқиндан кўмак бермоғимиз лозим. Бу вазифани амалга ошириш учун республика илмий-амалий конференциясини ўтказишни таклиф қиламан.

Иккинчи вазифамиз:

Маълумки, барча ислоҳотларни мувффақиятли амалга ошириш учун етук ва билимдон мутахассислар талаб этилади. Маърузада шу мавзудаги фикрларга қулоқ тутайлик: «... бизнинг ўрта, ўрта-махсус ва олий мактабларимиз касб маҳорати ва маънавий-руҳий жиҳатдан ана шундай замонавий соҳаларда ишлайдиган ёшларни тайёрлашга қодирми? Менимча унчалик тайёр эмас. Халқ таълими янгича шароитларда ўз ишини секинлик билан қайта қурмоқда?»

Ташкилотимиз мактаб ва олий ўқув юртларидаги бошланғич ташкилотлари орқали ушбу соҳалардаги ўз таклифини ўртага ташлаши, янги-янги ташаббуслар билан чиқиши керак, деб ўйлайман. Булар давр тақозаси билан мазмунан бойитилган илмий-амалий учрашувлар, тажриба алмашувлар, аълочиларни рағбатлантириш, кўрик-танловлар ва шу каби шаклдаги иш услубларидир. Ўйлайманки, Ўзбекистон болалар ва ўсмирлар уюшмаси ҳам бу ҳаракатдан четда турмаса керак. Балки, институтлар каби мактаблар билан ҳам ҳамкорликда ишлаш бўйича шартномалар тузиш лозим бўлади.

Учинчи вазифамиз:

Кейинги йиллар тажрибаси шуни кўрсатмоқдаки, ишбилармонлик ҳамда тадбиркорлик давлатимиз иқтисодиёти ривожланишига катта ижобий таъсир қилмоқда.

Ёшларда ишбилармонлик, шахсий ташаббус хусусиятлари шаклланиши, уларда ишлаб чиқаришга, ерга ёки кўчмас мулкка эгалик қилиш, нафақат эгалик қилиш, балки мавжуд имкониятларни ишга солиб халқ фаровонлиги йўлида хизмат қилиш туйғуларини ўстирмоқда.

Биз ҳам яратиш ишқи билан юрган ёш тадбиркорларни ташкилот атрофида бирлаштириш йўлларини ўйлаб кўрмоғимиз лозим. Зеро, маърузада айтилганидек, улар ўз ғояларини руёбга чиқаришда ҳар қандай тўсиқларни енгиб ўтишда ишончли суянчга эга бўлсин. Энг аввало ёшларга тадбиркорлик илмини, жаҳоний тажрибаларини ўргатишимиз ҳам лозим. Ўтган йили Андижонда ўтказилган «Тадбиркор-94» анжумани каби шакллардан кенгроқ фойдаланишимиз зарур. Ёшлар Институти мутахассис ва олимлари ҳам бу борада комплекс илмий дастур ишлаб чиқишни ўйлаб кўрсалар яхши бўлар эди.

Тўртинчи вазифамиз:

Халқимиз азалий орзуси — истиқлол шабадалари бугун онгу шууримизда янгича фикрлаш, ўзликни таниш, миллий тафаккурни шакллантириш қадриятларини қарор топтирмоқда. Янгиланиш, тозариш, покланиш сари юз тутмоқдамиз. Аждодлар меросини тиклаб, ўргана бошладик.

Ёшлар тарбиясига ёндошганда худди мана шу тамойиллардан келиб чиқмоқ зарур, деб биламан. Зеро, маърузада бу нарса аниқ-равшан белгилаб берилган. «Юртга, Ватанга муҳаббат, инсонпарварлик туйғулари халқимизнинг қон-қонига сингиб кетган азалий хусусиятдир» дейилади унда. Бу фазилатларни такомиллаштириш, ёшларга сингдириш ҳар биримиздан ўз ишимизга ижодий ёндошишни талаб этади. Бунинг учун қуйидагиларни таклиф қилган бўлур эдим:

Биринчидан, ёш авлодни тарбиялаш ишида ёшларнинг ўзларининг фаоллигини ошириш уларда ташаббускорлик, бунёдкорлик туйғуларини шакллантириш;

Иккинчидан, мамлакатимиз миллий хавфсизлиги муҳим масала эканлигини эътиборга олиб мактабларнинг юқори синф ўқувчилари, ҳарбийда хизмат қилаётган аскарлар ва чақирув ёшидаги йигитлар билан учрашувлар, тарихий мавзудаги саёҳатлар, жанговар аждодларимизнинг туғилган кунларига бағишланган кечалар ўтказиш, оталар жасоратида ибрат олишга даъват этиш, мактабларда бошланғич ҳарбий таълим соатларини кўпайтиришга эришиш, мунтазам равишда ҳарбий-спорт ўйинларини уюштириб туриш;

Учинчидан, соғлом авлод тарбияси йўлидаги тадбирларни ҳам дастурий услубда амалга ошириш, тегишли ташкилотлар билан мустаҳкам ҳамкорликни йўлга қўйиш;

Тўртинчидан, тарихимиз, миллий қадриятларимиз, урф-одатларимизни ёшлар ўртасида кенг тарғиб қилиши каби тадбирлар.

Дўстлар!

Тенгдошлар!

Маърузани синчиклаб ўқир эканман унинг якунидаги қуйидаги сўзлардан беихтиёр фахр туйғуларини ҳис этдим: «Давлатимиз хавфсизлигини таъмин этишнинг асоси — мамлакатимиз ёшлари. Ёшлар — бизнинг таянчимиз, эртанги кундан умидимиз, савоб ишларимизнинг давомчиларидир» дейилади унда. Ўйлайманки, шу залда ўтирган ҳар биримиз юқорида белгиланган вазифалардан келиб чиққан ҳолда, мана шу юксак ишонч замирида юксак масъулият ҳам борлигини тенгдошларимизга етказишимиз ва ўзимизнинг амалий фаолиятимиз билан муносиб жавоб беришимиз ҳам қарз, ҳам фарз.

Жойларда ёшлар ўртасида Олий Мажлис биринчи сессияси якунлари ва Президентимиз маърузаси муҳокамасини кенг қулоч ёйдирар эканмиз, мана шу қарашларни кўзда тутмоқ мақсадга мувофиқ деб ўйлайман.

Ҳурматли Пленум қатнашчилари!

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг шу йил 26 март куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг ваколатлари муддатини 2000 йилга қадар узайтириш масаласи бўйича Республика референдумини ўтказиш тўғрисидаги қарорини, мустақил мамлакатимиз барча фуқаролари қатори халқимизнинг навқирон авлоди ҳам қизғин кутиб олди.

Сизга маълумки, Ўзбекистон Президенти 1991 йил охирида умумхалқ овози билан беш йил муддатга сайланган эди. Янги парламент — Олий Мажлис эса энди иш бошлаб, унинг ваколатлари 2000 йилгача давом этади. Бу ўринда ўз-ўзидан ҳокимиятнинг турли тармоқлари ўртасида ваколат жиҳатидан номутаносиблик келиб чиқади. Дунё тажрибасига мувофиқ, давлат бошқарувчи тармоқлари муайян бир даврда шаклланмоғи лозим. Бу ҳолат давлат олдида турган ислоҳотларни муваффақият билан охирига етказиш учун қулай замин яратади.

Мен референдумда овоз бериш бюллетенларига киритилган «Сиз Ўзбекистон Республикаси Президентининг ваколатлари муддатини 1997 йилдан 2000 йилгача узайтиришга розимисиз?» деган саволга жонажон мамлакатимизнинг ҳар бир соғлом фикрли, давлатимиз ҳамда халқимиз келажагини ўйлаган ёши «Ҳа!» деб жавоб беришига аминман.

Чунки, мамлакатимиз ёшлари Республикамиз Президенти Ислом Каримовни мустақиллигимиз биносининг тамал тошини қўйган, метин пойдеворини яратган, келажаги буюк давлатни барпо этишда узоқни кўра билган ҳолда раҳбарлик этаётган, ўзбек давлатчилиги тарихида мазмунан янги саҳифа очган Юртбоши деб биладилар.

Азиз дўстлар!

Хизмат вазифам тақозасига кўра бир қанча чет эллик тенгдошларим, ёшлар ташкилотлари раҳбарлари билан учрашиб, суҳбатлашишимга тўғри келаяпти. Мен уларга Президентимиз Ислом Каримовнинг юртимиз ёшларига кўрсатаётган ғамхўрлиги, ишончэътибори ҳақида гапириб берганимда, уларнинг юзида ҳайрат учқунлари порлаганини, ўзбекистонлик тенгдошлари иқболига ҳавас билан боқаётганини кўрдим. Ўзингизга маълум, сўнгги вақт ичида республикамизда келажак авлод камоли йўлида кўплаб хайрли ишлар амалга оширилди. Йигит-қизларнинг дунёнинг нуфузли институтларига ўқишга юборилиши, ёш ижодкорларни қўллаб-қувватлаш, уларни уй-жой билан таъминлаш, республика ёшлар давлат мукофотини таъсис этиш, Улуғбек, «Истеъдод» жамғармасини тузиш, студентларни ижтимоий-ҳимоялаш, Ёшлар иши бўйича республика кенгашини ташкил этиш ва бошқалар ҳақидаги қатор Президент фармонлари фикримизнинг ёрқин исботидир. Ёшлар тўғрисидаги Қонун ҳам 1991 йили МДҲ давлатлари ўртасида Ўзбекистонда биринчи бўлиб қабул қилинди. Бир сўз билан айтганда юртимизда ёшларни қўллаб-қувватлашнинг алоҳида бир давлат тизими вужудга келди.

Мен очиқ айтаман, ҳеч бир мамлакатда, ҳеч бир замонда юрт раҳбари ёшларга шунчалик таянмаган, эътибор қаратмаган.

Шундай экан, биз ўғил-қизлар, ҳақли равишда Президентимиз тимсолида ўзимизнинг ғамхўримиз, меҳрибон ва самимий дўстимизни кўриб турибмиз, десак муболаға бўлмайди. Бу зинҳор мақтов учун айтилаётган дабдабали гап эмас. Балки, оддий бир эл фарзандининг самимий, ошкора кўнгил иқрори ва эътирофи, холос. Қолаверса, бизни келажакни яратадиган авлод дейишаяптими, биз шу келажагимиз учун кенг йўл ва имкониятлар очиб берадиган кишига жуда муҳтожмиз ва бундай кишини ўз навбатида бир тан, бир жон бўлиб қўллаб-қувватлаймиз, ардоқлаймиз. Ислом Каримов биз ёшлар учун ана шундай инсондир.

Шуни алоҳида қайд қилиш керакки, Олий Мажлиснинг референдум ўтказиш ҳақидаги қарорини қўллаб-қувватлаб мамлакатнинг барча меҳнат жамоаларида, фуқаролар йиғинларида митинглар бўлиб ўтмоқда. Уларда аҳоли барча қатламлари вакиллари қатори ёшлар ҳам чиқиб сўзламоқдалар. Мисол учун Тошкентдаги «Юлдуз» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Тошкент тўқимачилик комбинати ва бошқа меҳнат жамоаларида бўлиб ўтган йиғилишларда айнан шундай бўлди. Асосан ёшлар ишлайдиган бундай жамоалар аҳли референдумда фаол қатнашиб, Президент ваколатлари муддатини узайтириш учун якдиллик билан овоз беражакларини изҳор қилдилар.

Мустақил мамлакатимизнинг барча ёшлари бу даъватга фаол қўшилмоқдалар.

Марказий Қўмита Пленуми мазкур масала юзасидан қарор қабул қилар экан, барча Ёшлар Иттифоқи ташкилотлари ва фаолларини 26 март куни умумхалқ овоз беришида юртимиз ёшларининг алоҳида жонбозлигини таъминлашни уқтириб ўтиши ғоятда зарур деб биламан. Мана шу залда ўтирган ҳар бир киши, қолаверса, ҳар бир ташкилот аъзоси, ҳар бир йигит-қиз Она-Ватан иқболи учун масъуллигини бир дақиқа бўлсин унутишга ҳаққи йўқ. Биз референдумда Президентимиз ваколатини узайтириш билан бирга ишончли истиқболимиз, умидли ва ёрқин келажагимиз кафолати учун ҳам овоз берамиз.

Сўзимни мухтасар қилар эканман, барчангизга баҳорий хушкайфият, хонадонингизга тинчлик-омонлик, ўзингизга бахт-саодат тилайман. Амалга оширажак зафарли ишларингизда ҳамиша омад ва муваффақият ёр бўлсин.

Эътиборингиз учун раҳмат!

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ II ПЛЕНУМИ ҚАРОРИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1 сессиясидаги Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов маърузасидан келиб чиқадиган Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг вазифалари тўғрисида

(Боши 1-бетда)

— Президент баён этган «Ўзбекистон Республикасини ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ривожлантиришнинг асосий принципларини тула ўрганишни ташкил этишга доир тадбирлари мулоқот клублари ва барча турдаги жамоатчилик таълими формаларида ишлаб чиқилсин;

— Марказий Қўмита бўлимлари сессия материалларини Иттифоқ аъзолари томонидан ўрганишни ташкил этиш бўйича таклифлар, ўқув-методик қўлланмалар билан Ёшлар Иттифоқи қўмиталарини таъминласинлар.

2. Ўзбекистоннинг ҳуқуқий пойдеворини шакллантиришда Ёшлар Иттифоқининг фаол иштироки зарурлиги таъкидлансин. Бу йўналишдаги ишлар кўлами кучайтирилсин ва шу мақсадларда:

— Марказқўм Бюросига республикада ёшлар ҳаётига оид биринчи галдаги ҳуқуқий ҳужжатларни қабул қилиш бўйича Олий Мажлис доимий комиссияларига таклифлар киритиш тавсия этилсин;

— жамиятни бошқарув органларига қонунлар ишлаб чиқиш ва қабул қилишда Иттифоқ ташкилотларининг фаол иштирокини таъминловчи таклифлар тайёрлансин ва директив органларга чиқарилсин;

— жамиятни бошқаришда ёшларнинг роли ва ўрни масалаларига оид ёш ҳуқуқшунослар республика илмий-амалий конференцияси ўтказилсин;

— барча даражадаги ҳокимият вакиллик органлари депутатлари билан Ёшлар Иттифоқи фаолларининг ёшлар муаммолари ва уларни ҳал этиш масалаларига оид учрашувлар ўтказилиб борилсин.

3. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Қорақалпоғистон республика, Тошкент шаҳар, вилоятлар ва барча туман, шаҳар қўмиталари иқтисодий реформаларни амалга оширишда Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг корхоналар маъмуриятлари билан ҳамкорликда корхоналарни давлат тасарруфидан чиқаришда фаол иштирок этишлари мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин. Ёш ишчилар ўртасида бу масаланинг нечоғли аҳамиятга эга эканлиги, ёш меҳнаткашлар манфаатига хизмат қилиши ҳақида тушунтириш ишлари олиб борсинлар;

— ёшлар ўртасида тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга кўмаклашсинлар, шунингдек ёш тадбиркорлар томонидан ташкил этилажак корхоналарни рўйхатдан ўтказишда тўсиқ бўладиган ҳар қандай оворагарчилик ва бюрократик ҳолларга қарши курашсинлар, ҳамда бу борада ёш тадбиркорлар билан доимий учрашувлар ўтказиб, улар кўтарган муаммоларни ҳал этишда Ҳокимият органларига мурожаат этсинлар;

— Марказқўм қошида тадбиркорлик клубини ташкил этишни маъқуллаган ҳолда, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоят, шаҳар, туман қўмиталарига ёшлар ўртасида тадбиркорликни ривожлантиришга, ёшлар учун зарурий истеъмол бозорини тўлдириш, ёш тадбиркорлик муаммоларини ҳал этишга қаратилган тизимларини ташкил этиш масаласини кўриб чиқсинлар;

— тадбиркорлар уюшмасига, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш жамғармасига, Тадбиркорбанкка республикада ёшлар ўртасида тадбиркорликни ривожлантириш масаласига бағишланган кўшма йиғилиш ўтказиш таклифи билан чиқилсин.

4. Ёшлар ўртасида тарбиявий ишлар олиб боришни кучайтиришни Ёшлар Иттифоқи ташкилотлари мажбурият сифатида олиши белгилаб қўйилсин ва бу вазифа ўзбек халқи анъаналари, урф-одатлари, миллий қадриятларимизни ҳисобга олган ҳолда амалга оширилсин.

Мазкур масалани ҳал этишда маҳаллий ўз-ўзини бошқарув органлари, маҳалла қўмиталари билан ҳамкорлик қилинсин, тарбиявий ишлар бўйича барча тадбирларни жойларда амалга ошириш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

Тадбирлар ўтказишда асосий эътиборни ёшларнинг маънавий, эстетик дунёқарашини шакллантириш, ватанпарварлик туйғуларини тарбиялашга қаратилсин.

5. Ёшлар Иттифоқи Қорақалпоғистон Республика, Тошкент шаҳар, вилоятлар, шаҳар ва туман қўмиталари ёш мутахассисларни тайёрлашга катта эътибор қаратсинлар.

Ушбу масалани амалий бажаришни таъминлашда қуйидагиларни амалга ошириш мақсадга мувофиқдир:

— ёш иқтидорли мутахассисларни танлаб олишни ташкил этиш, уларни янги ҳаётга мослашишига ёрдам бериш учун мактаб-олий ўқув юрт-корхона дастурини амалга ошириш;

— республикада янги ўқув китоблар ёзиш бўйича кўрик-танлов ташкил этиш таклифи билан чиқиш ва унинг ғолибини тақдирлаш мақсадида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг махсус совринини таъсис этиш;

— иқтидорли ёшларни танлаш, қўллаб-қувватлаш ва бу билан боғлиқ тадбирларни янада шакллантириш мақсадида Улуғбек номидаги Жамғарма билан ҳамкорликда тадқиқот ишларини олиб бориш;

— республикада талабалик анъаналарини ривожлантириш, миллий олий мактабни янада шаклланириш мақсадида талабалар фестивалларини ва бошқа анжуманларни ўтказишни амалда ривожлантириш;

6. Ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш ишларини янада кучайтиришга Ёшлар Иттифоқи ташкилотлари эътиборни қаратсинлар. Шу мақсадларда қуйидаги ишларни амалга ошириш мақсадга мувофиқдир:

— Ёшлар Иттифоқи қўмиталари ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш мақсадида турли хил кўрик-танловлар, миллий қаҳрамонлар совринини учун жойларда ҳарбий спорт-ўйинларини ўтказиш ташаббуси билан чиқишсин;

— мудофаа вазирлиги билан ҳамкорликда ҳарбий хизматга тайёрлашга бағишланган юқори синф ўқувчилари билан учрашувлар ўтказиш;

— Ёшлар Иттифоқи қўмиталарининг ҳарбий бўлинмаларга раҳбарлик ёрдамини амалга оширишни қайта тиклаш мақсадга мувофиқдир;

— мудофаа вазирлигига Ёшлар Иттифоқининг ёшларни ҳарбий ўқув юртларига кириш танловларида иштирок этиши ташаббуси билан чиқиш;

7. Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасига, унинг Бюросига Ёшлар Иттифоқининг халқаро алоқаларини янада кучайтириш тавсия этилсин.

Халқаро муносабатларнинг асосий мақсади Республикамиз обрусини жаҳон ҳамжамияти олдида ошириш, юртимизни мустақиллик даврида эришган ютукларини тарғиб қилиш деб белгилансин.

Хориждаги ёшлар ҳаракатларини, ёшлар ташкилотларининг ёшлар муаммоларини ҳал этишда давлат бошқарув органларида иштирок этиш тажрибаларини ўрганиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ II ПЛЕНУМИ ҚАРОРИ

1995 йил 26 март куни ўтказиладиган Ўзбекистон Республикаси референдумида ёшларнинг фаол иштирокини таъминлашда Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг вазифалари тўғрисида

(Боши 1-бетда)

1. Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси 1 сессиясининг Республика президенти ваколатини 2000 йилгача узайтириш бўйича умухалқ референдумини ўтказиш тўғрисидаги қарори қўллаб-қувватлансин. Шунингдек, Республика Президентининг жамиятни тубдан ислоҳ қилиш Дастури ўсиб келаётган ёш авлод манфаатларига, уларнинг мақсад ва интилишларига тўла мос келиши алоҳида таъкидлаб ўтилсин.

2. Узбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасига, шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар, вилоятлар ва барча даражадаги шаҳар ва туман қўмиталарига:

— умумхалқ референдумига пухта тайёргарлик кўриш ва уни кўтаринкилик руҳида ўтказиш чора-тадбирларини белгилаш;

— ёшлар ўртасида Республикамиз Президенти олиб бораётган сиёсатни, шунингдек туб ўзгаришлар даврида амалга оширилаётган хайрли ишларни кенг тарғиб қилиб бориш;

— умумхалқ референдумини юқори савияда ўтказишда мавжуд имкониятлардан кенг фойдаланиш, бошқа жамоат ташкилотлари билан ўзаро ҳамкорликни яхши йўлга қўйиш;

— давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий ҳокимият идоралари вакиллари иштирокида жойларда ёшлар билан учрашувлар ўтказиш ташаббуси билан чиқиш;

— ёшларни ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган Президент фармонлари ва ҳукумат қарорларини ёшлар ўртасида кенг тарғиб қилиш, қолаверса Президент сиёсатини, барча соҳаларда амалга оширилаётган ислоҳатларнинг туб моҳиятини ёшларга тушунтириш мақсадида жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда тарғибот-ташвиқот гуруҳлари тузиш ва уларга зарур модий-техник ёрдам кўрсатиш чора-тадбирларини кўриш вазифаси юклатилсин.

Мазкур гуруҳлар тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришда Олий мажлис ва маҳаллий Кенгашларга ўтказилган сайловларни тарғиб этишдаги илғор тажрибалардан фойдалансинлар.

3. Узбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси бўлимларига тарғибот ва ташвиқот ишларига доир тавсияномалар ишлаб чиқиш вазифаси топширилсин.

Марказқўм ташкилий бўлимига Ёшлар Иттифоқи Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар ва вилоят қўмиталари билан ҳамкорликда ташкилот фаолларининг минтақавий семинар-кенгашларини ўтказиш вазифаси топширилсин.

4. «Туркистон» ва «Молодежь Узбекистана» газеталари ўз саҳифаларида умумхалқ референдумига бағишланган махсус рукнлар ташкил этсинлар ва ўтказилажак референдумнинг туб моҳияти, Республика Президентининг жамиятни тубдан ислоҳ қилиш Дастурининг аҳамияти, шунингдек Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ ибратли сайъ-ҳаракатларини кенг ёритувчи мақолалар ва ёшлар фаолларининг махсус чиқишларини ташкил этсинлар.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ КЕНГАЙТИРИЛГАН II ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА

АХБОРОТ

(Боши 1-бетда)

Пленум Олий Мажлиснинг Узбекистон Президенти ваколатлари муддатини узайтириш бўйича 26 март куни Республика референдумини ўтказиш тўғрисидаги қарорини тўла қўллаб-қувватлаб, ана шу муҳим сиёсий тадбирни уюшқоқлик билан амалга оширишдаги ва юртимиз ёшлари фаоллигини таъминлашдаги Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг вазифаларини белгилади.

Пленумда Марказий Қўмита ҳисоботи юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Пленум қатнашчилари Навруз байрами муносабати билан республиканинг барча ёшларига қарата мурожаат қабул қилдилар. Унда байрам олдидан юртимизда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини амалга ошириш учун ёшларнинг ўн кунлик ҳашарини ташкил қилишга даъват этилди.

Пленумда ташкилий масалалар кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси ташкилий бўлими мудири бўлиб ишлаб келаётган С. Очилов Марказий Қўмита котиби — ташкилий ишлар бўлими мудири этиб сайланди.

«Молодёжь Узбекистана» газетаси бош муҳаррири вазифасини бажариб келаётган В. Иванов мазкур газета бош муҳаррири этиб тасдиқланди.

Марказий Қўмита ва Бюро таркибига ўзгартиришлар киритилди.

Шунингдек, Пленумда ташкилот фаолиятига доир бошқа масалалар ҳам муҳокама қилинди.

Буюк ғалабанинг 50 йиллиги олдидан

БОШ МАВЗУ: «ЁШЛАРНИ ҲАРБИЙ — ВАТАНПАРВАРЛИК РУҲИДА ТАРБИЯЛАШ»

Куни кеча пойтахтда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси ва республика Фахрийлар ташкилоти кенгаши ёшлар комиссияси ҳамкорлигида «Ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш» мавзуида семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Унда уруш фахрийлари, вазирликлар, вилоятларда фаолият кўрсатаётган ёшлар комиссиялари вакиллари ҳамда Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмиталарининг биринчи котиблари иштирок этдилар.

Семинар-кенгашда сўз олган Ўзбекистон Фахрийлар ташкилоти кенгаши раиси муовини, генерал-лейтенант Собиржон Охунжонов буюк Ғалабанинг 50 йиллигини нишонлаш бўйича республика Президентининг қабул қилган Фармонлари ва бу борада қилинаётган ишлар хусусида ахборот берди.

Шундан сўнг, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси биринчи котиби Алишер Тешабоевга сўз берилди. У республика Фахрийлар ташкилотлари кенгаши билан Марказий Қўмитанинг ҳамкорлиги борасида олиб бораётган ишлари ҳақида тўхталиб, Ғалабанинг 50 йиллик байрамини нишонлаш Ёшлар қўмиталари олдига улкан масъулият юклаётганлигини қайд этди.

Йиғилишда республика Мудофаа вазирлиги, Ёшлар билан ишлаш комиссияси вакиллари, фахрийлар ҳам буюк Ғалабанинг 50 йиллигини нишонлаш борасида қилинаётган ишлар, келгуси режалар хусусида гапирдилар,

СУРАТЛАРДА: Семинар-кенгашдан лавҳалар.
Муҳаммад АМИН.

ТАБИАТ КЕЛИНЧАГИ, ЮМУШЛАР БЕЛАНЧАГИ БАҲОР

Ватанимизни боғу-роғларга буркайлик

ЗОМИННИНГ ТЕРАКЛАРИ

Зомин туманидаги «Зомин» ижара-ширкат бирлашмасининг Боймоқли қишлоғи ҳудуди чўл, лалми ҳудудга киради. Ер сифатли бўлгани билан оқар сув йўқлиги туфайли бу ерларга одат бўйича дарахтлар кам экиларди. 1993 йили биринчи тажриба сифатида бир гектарча терак экдилар. Минг бир жанжаллар эвазига Зомин сув омборидан обиҳаёт келтирилди. Натижада тераклар бехато кўчат олиб, бўйи 2-3 метрга етди. Бундан руҳланган боймоқликлар 1994 йили яна 6 гектарга терак, 1 гектарга анор, 5 гектарга олма кўчатлари ўтқаздилар. Терак қаламча сифатида экилди. Анорни маҳаллий шароитда кўчат олдирдилар. Фақат олма кўчати бартер ҳисобига (буғдойга) алмаштирилди. Хуллас, ортиқча сарф-харажатга йўл қўйилмади. Ака-ука Сайфиддин ва Абдуаҳад Эшбоев, Исмат Қурбонбоев, ота-бола Ҳамид, Бахтиёр, Наврўз Жияновларнинг кайфиятлари кўтаринки, чунки ёз самарали ўтди, иккинчи йил кўчатлари ҳам бир текис унди. Хомаки ҳисобларга қараганда, ҳар бир гектарга 30 минг терак қаламчаси ўтқазилди. Дарахтнинг ўн йилда кесилишини назарда тутсангиз... Эҳ-ҳе, чалкашиб кетасан. Бор-йўғи ўн йил чидаш керак, ўшанда ҳар қандай зўр даромад берадиган экиндан кўпроқ фойда оласиз. Олма-анор ўз йўлига.

Боймоқли ва унинг атрофидаги қишлоқлар асрлар мобайнида лалмичилик, чорвачилик билан шуғулланиб, сотса, фақат, мол, гўшт, сомон сотиб тирикчилик қилган. Мана, энди миришкорликни ўрганишмоқда. Россия билан алоқалар узилиб, қурилишбоп ёғочлар ўта зарур ва қимматбаҳо бўлиб бораётган бугунги кунда заминликларнинг бу иши таҳсинга сазовор. Шу тахлит нафақат ёғоч масаласи ҳал бўляпти. Балки, неча юз одамлар ишли бўлишади, ишлаб чиқариш кенгаяди. Ҳар бир туман, ҳар бир хўжалик ўз аҳолисини ўзи озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминласин, деган бугунги кун талабига зоминликларнинг жавоби шу.

Абулқосим МУҲАММАД РАСУЛ,
«Туркистон» мухбири.

БОРЛИҚНИНГ ЭРКА ФАРЗАНДИ

Қадрдон ўлкамиз бўйлаб яна сулим баҳорнинг илиқ нафаси кеза бошлади. Баҳор!.. Табиатнинг, борлиқнинг эрка фарзанди. Бу эрка фарзанднинг она-юрти мизга қилган бу галги ташрифи қалбларимизга ўзгача бир фахр, ғурур олиб кирди. Негаки, қалбимизда она-юртимизга нисбатан кечаётган бу каби туйғулар она табиатга хусусан баҳорга бўлган муҳаббат ҳисси билан ҳамоҳанг бўлиб, халқим дилидаги мустақиллик деб аталмиш ажойиб туйғу билан уйғунлашиб кетди. Бир сўз билан айтганда, мустақилликнинг илк мевалари таъмини туя бошлаган она юртимизни қутлаб кўклам кириб келди.

Одатда, инсонлар байрамларда, яхши кунларда бир-бирларини қутлаб, ўзларининг эзгу тилак-истакларини билдиришади. Тилак... Нима ўзи бу?

Истакми, сўровми ва ё илтижо?

Агар бу истак бўлса, истакларимиз, яъни одатда бир-биримизга билдирадиган тилакларимиз ҳосил бўлишига зора ўзимиз ишонамизми?

Ё сўровмикан? Унда табиатдан кимларгадир, нималарнидир сўраб туриб, уларнинг ҳамиша ҳам рўёбга чиқавермаслигини биламизми ёки уларни рўёбга чиқиши учун озгина бўлсада ҳаракат қилишга ярайимизми?

Эҳтимол бу илтижодир? Билмадим...

Ҳар жойда, ҳар кимга чиройли сўзлар билан ўзимизнинг эзгу тилакларимизни билдираверамиз-у, бу билан, назаримда унинг яъни тилакнинг ҳақиқий қимматини йўқотаётгандаймиз. Ҳар гал нима сабабдандир, кимгадир тилак билдиришга тўғри келади-ю, ўша лаҳзада бир сония жим қолиб шуларни ҳаёлимиздан ўтказаман.

Афсуски, ҳаёлим асрий жавобсиз саволлар гирдобида қолади-ю, суяксиз тилим ёки ожиз қаламим юз марталаб қайтарилган тилакларни сўзлашга тушиб кетади. Яхшиямки, юқоридаги саволлар аҳён-аҳёнда мени назорат қилиб туради ва шунчаки тилак айтишга қўймайди.

Халқим! Сенинг ёниқ вужудингда кашф этганим буюк бир дард мени мафтун этди. Бу сенинг ҳаётга, ҳақиқатга бўлган чексиз муҳаббатингдир. Шулар боисми, негадир бугун баҳорнинг илк кунида сенинг шаънингга шунчаки тилаклар билдиришга ожизлик қиляпман. Назаримда, сен бу тилак-истаклардан жудаям юксакликда турасан. Унга менинг тилим ҳам, қўлим ҳам, дилим ҳам етмайди. Сенинг жажжи юрагинг ўзидан минг марта юксакроқ мана шу буюк дардни кўтариб яшаётгани учун шубҳасиз-фалакнинг энг олий бахтига лойиқдир. Мен бу бахтни сўз билан таърифлаб беришга ожизман. Бугун сенинг шаънингга айтишим лозим бўлган тилак шунчалик соф, шундайин илоҳий-ки, биз оддий инсонлар уни тилга олишга, ҳатто ҳис этишга қодир ҳам, муносиб ҳам эмасмиз. Илло, сенга бу бахтни ҳаётнинг, она-заминнинг ўзи, унга бўлган мислсиз муҳаббатингга муносиб жавоб сифатида тиласин ва шу тилаги билан қўшиб берган бўлсин. Сенинг вужудингдан, қалбингдан тошиб турган яхшилик, эзгулик сени абадул-абад тарк этмасин.

Кўклам муборак, азиз юртдошларим! Ушбу кўклам ҳар бирингизнинг хонадонингизга ўзининг чексиз қувончли дамлар ила келган бўлсин.

Ғайрат ХОННАЗАРОВ.

Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан

У ГЎЗАЛ, СЎЗДАН-ДА ГЎЗАЛДИР

. Бибихоним хоннинг қизи.
. Амир Темурнинг суюкли аёли
·Руҳларни кимлар безовта қилди?

Таърифи дунёнинг етти иқлимига ёйилган, тунлари «Минг бир кеча» эртакларикаби сеҳрли ва жозибали, жаннатмакон Самарқандда Бибихоним ҳақида неча-нечалаб афсона-ҳақиқатлар авлоддан-авлодга мерос бўлиб келмоқда.

Аммо Бибихоним ҳақида тарихий маълумотлар жуда кам сақлангандир. Чунки Шарқ тарихчилари маликалар ҳақида иложи борича кам гапирганлар. Негаким, бировларнинг аёллари ҳақида ортиқча гапириш шарқона одоб доирасига кирмаган.

Урта аср муаррихларининг ёзишича 1370 йили амир Ҳусайн амир Кайхусрав томонидан қатл этилгач, Амир Темур Бибихонимни ўз никоҳига олади. Бибихоним хоннинг қизи бўлганлиги учун жаҳонгирнинг ҳарамида катта хоним деган унвонга сазовор бўлди.

Бибихоним қисқа вақт давомида Самарқандда катта обрўга эришди. У ўзининг ақлу-фаросати, меҳрибонлиги билан сарой аҳллари, оддий халқнинг тилига тушди. Ўша даврда яшаган шоир унинг гўзаллиги ҳақида: «Унинг гўзаллигини сўз билан англатмоқ мушкул, чунки ул ҳар қандай гўзал сўздан-да гўзалдир» деб ёзганди.

Бибихонимнинг ақлу-фаросатига тан берган Амир Темур бўлажак тахт ворисларининг тарбиясини унга ишониб топширади. Бибихонимга ақлу-фаросат, гўзаллик бобида хасислик қилмаган табиат она бўлиш бахтидан бенасиб қилганди. У бор меҳру-муҳаббатини Мирзо Улуғбек ва Халил Султон каби набираларига бағишлади.

Бибихоним ўз сармояси ҳисобидан Самарқандда улуғвор мадраса қурдирди, олиму-уламоларга моддий ёрдам кўрсатди, меъморлар билан қурилажак иншоотларнинг лойиҳаларини муҳокама қилди. Булардан ташқари унинг ўзи бош бўлиб набираларининг никоҳ тўйларини ўтказди, янги чақалоқлар дунёга келганда эса бешик тўйларини қилиб берди.

Бибихоним Амир Темурнинг деярли барча ҳарбий юришларида қатнашган, оғир пайтларда унинг кайфиятини кўтарган, ғалаба нашидасини бирга баҳам кўришган. Шу сабабли у дунёнинг кўпгина шаҳар ва қишлоқларини кезиб чиққан.

Амир Темурнинг вафоти пайтида ҳам Бибихоним унинг ёнида эди. Унинг васиятларини ўз қулоғи билан тинглади. Соҳибқирон вафотидан сўнг Бибихонимнинг бошига ҳам кўп кулфатлар тушди. Тахтни эгаллаган Халил Султон ўз иноннихтиёрини хотини Шоди Мулкнинг қўлига топширди. Соҳибқирон жорий қилган давлатни бошқарув қоидалари ҳам бузила бошлади. Тадбиркор амирулашкарлар четлатилиб, нолойиқ кимсалар саройга яқинлаштирилди. Бу ишларнинг оқибатидан давлат инқирози тезлашди. Шоди Мулк бу билан ҳам тинчимади — жаҳонгир бобосининг суюкли хотинларини зўрлаб эрга бердиртирди. Бибихонимни ҳам насл-насаби паст кимсага турмушга беришди. Бу билан Шоди Мулк Самарқандда якка ўзи Бош малика бўлиб қолишни истаган бўлса керак. Тарихчи Ибн Арабшоҳнинг ёзишича, Шоди Мулк яширин равишда Бибихонимни заҳарлаб ўлдиртиради. Уни ўз онаси дафн этилган мақбарага қўядилар. Бу мақбара ҳозирги Бибихоним масжидининг қарама-қарши томонидан жой олгандир.

Мирзо Улуғбек 1409 йили Самарқанд тахтига ўтирганда суюкли бувиси - Бибихоним ҳаётдан кўз юмган эди. У бувисининг мақбарасига катта эътибор берди. Уни таъмирлашга маблағ ажратди. Орадан асрлар ўтди. Самарқанд тахти ҳам қўлдан-қўлга ўтди. Темурийлар ўз ўринларини бошқа сулолаларга бўшатиб бердилар. Кўпгина обидалар ер юзидан ном-нишонсиз йўқолиб кетди. Аммо Бибихоним мақбараси бизнинг кунларимизгача етиб келди...

XX асрнинг биринчи ярмига келиб мақбаранинг ороми бузилди. 1926 йили Самкомстарис ташкилотининг ходими рассом М.Мрачковский илк марта Бибихоним мақбарасида қазиш ўтказди. Рассом қазиш ишларини олиб бориш билан бир вақтда мақбара деворларида сақланиб қолган шакллар ва ёзувларнинг нусхаларини ҳам кўчириб олди. Лекин тобутларга тегмади. Қабрлар эса биринчи марта Самарқанд Оқ подшо томонидан истило қилинганидан сўнг, 1874 йили очиб кўрилди. Аммо бу қабрлар нима мақсадда очилганлиги ҳозиргача маълум эмас. Қабрлар иккинчи марта 1928 йили очилгандир. Бир гуруҳ ўғрилар бойлик излашиб, барча тобутларни очишиб, суякларни ағдар-тўнтар қилганлар, жасадлар билан бирга кўмилган зебу-зийнатлар, тақинчоқларни ўғирлаганлар. Бибихоним мақбарасидаги тоштобутлар учинчи марта 1941 йилнинг июнь ойида очилди. Бу ишни махсус тузилган Ҳукумат комиссиясининг аъзолари бажардилар. Бу ишга археолог Я.Ғ.Ғуломов раҳбарлик қилди.

Мақбарадаги қазишмалар жараёни бошидан охиригача кинога олинди . Археологларнинг аниқлашларича, мақбарада тўртта тоштобут сақланган бўлиб, уларнинг устки қисмлари тош қопқоқлар билан ёпиб қўйилган. Тарихий манбаларга қараганда, мақбарага дастлаб Бибихонимнинг онаси дафн этилган. Ундан ташқари шахси номаълум, 25-30 ёшли яна бир малика ҳам дафн этилган. Бибихоним дафн этилган тоштобут мақбаранинг шарқий токчасига жойлаштирилган бўлиб, у яхлит мармартошни ичини ўйиб тайёрланган. Тобутнинг устида иккита тош қопқоқ бўлиб, уларда ҳеч қандай ёзув ёки белги йўқ. Аммо, тарихчи С.Лапиннинг ёзишича, бу тош тобутнинг устида 1895 йилгача ёзув битилган мармар тахта бўлган. У ёзувларни ўқиб, кўчириб олганди. Унинг ёзишича, тоштахтанинг тепа қисмида Қуръондан кўчирилган оятлар битилган бўлиб, унинг пастида эса: «Мажнуннинг ўлимидан сўнг минг йил ўтса ҳамки унинг кафанидан ҳамон ишқ дарди таралади» деган ёзуви битилган. Аммо, 1926 йили М. Мрачковский бу ерда қазиш олиб борганда бу тахта ўғирланиб, ўрнига ёзувсиз тоштахта қўйилган эди. Экспедиция аъзолари Бибихоним қабри устидаги иккала тоштахталарни кўчиришиб, тоштобутнинг ичида мўмиёланган аёл кишининг тартибсиз сочиб ташланган суякларини кўрдилар. Жасад дастлаб осмонга қараб чалқанчасига ётқизилган бўлиб, оёқлари узатилган, қўллари эса кўкраги устига йиғилган ҳолатда бўлган. Нобакор ўғрилар бойлик ахтариб жасадни титиб кўришган, тақинчоқларини суяклардан чиқариб олишган. Тоштобутнинг тубидан сочилиб кетган бир неча мунчоқлар топилди. Жасаднинг елка томонида райҳон уруғи ва барглари топилди. Антрополог М.Герасимовнинг аниқлашича, жасаднинг ёши тахминан 60-70 ёшларда экан.

Экспедиция аъзолари Бибихоним мақбарасидан топилган барча суякларни махсус идишларга жойлашиб, 1941 йилнинг июнь ойида Тошкентга олиб кетганлар. Суяклар анча йиллар давомида Тошкентдаги бир музейнинг омборида - зах ерда ётган. Зах таъсирида Бибихонимнинг онаси ва шахси аниқланмаган ёш маликанинг суяклари батамом чириб кетган. Самарқанд музейининг раҳбари М.С.Юсуповнинг сайъи-ҳаракати билан Бибихонимнинг жасади ўз жойига келтирилиб, қайта дафн этилган.

Ҳозирда Бибихоним бу мақбарада яккаю-ёлғиз ётибдилар. Бибимиз ўз тақинчоқлари ва безакларидан, ҳатто кафанидан ҳам жудо бўлган. Мақбара ҳозирда тикланмоқда, зиёратчилар учун вақтинча ёпиқ. Мақбара атрофида ўнлаб тижорат дўконлари қад кўтарган, уларда савдо-сотиқ қизғин, шовқин-сурон авжида. Фақат, мақбаранинг ичи сокин ва жимжит.

Мен яқинда Бибихонимни зиёрат қилиш учун бордим. Усталарнинг рухсати билан ичкарига кирдим. Мана, шарқий токчадаги тоштобутда Бибихоним ётибдилар. Руҳи ва жасади безовта қилинган Бибихоним эндиликда сокин уйқуда. Унинг Ватани аслига қайтмоқда. Авлодлари ҳам ўз улуғларини улуғлай бошладилар. Мақбаранинг ичи сокин — гўё бу ерда вақт ҳам тўхтаб қолгандай.

Амриддин БЕРДИМУРОДОВ.

«НАВРЎЗ — 95» ГА БАҒИШЛАНДИ

Яқинда Иштихон тиббиёт билим юрти талабалари ва ўқитувчи-муаллимлари «Наврўз-95» тадбирига бағишлаб, ўзига хос тантанага йиғилишди. Унда ўзбекона удум ва қадриятларимиз хусусида сўз борди. Тиббиёт билим юрти директори ўринбосари Неъматжон Абиев жамоа ёшларининг ўқув жараёнидаги муваффақиятларидан фахрланиб гапирди. Туман ҳокимининг ўринбосари Тошқувват Ражабов бу йил Иштихонда Наврўз тантаналари кенг нишонланишини, бунга эса ҳозирдан пухта тайёргарлик кўрилаётганлигини ифтихор туйғуси билан қайд этди.

— Туманимизнинг 1994 йилги 34 минг тоннага яқин «оқ олтин» хирмонини бунёд этишда сиз, талаба ёшлар, билим юрти ўқитувчиларининг улуши ғоят катта бўлди.

Сизнинг астойдил ғайрат-шижоатингиз туфайли хўжалигимиз пахтакорлари йиллик маррани туманда пешқадамлар қаторида ўринлатди, — деди Азиз Йўлдошев номли ширкатлар уюшмаси раиси, Илҳом Қўчқоров. — Барчангизга катта раҳмат! Негаки, туман хўжаликларининг юксак хирмонида сизларнинг 700 тонналик муносиб улушингиз бор...

Сўнг эса мавсум пешқадамларига туман ҳокимлиги ва туман Ёшлар Иттифоқи қўмитаси ҳамда хўжаликларнинг Фахрий ёрлиқ ва қимматбаҳо совғалари тантанали топширилди. Билим юрти талабалардан Шаҳноза Ҳасанова, Дилфуза Алибекова, Мақсуда Раҳматова, Шоҳсанам Ҳамроева, Камола Пўлатова, Шоҳида Тўрақулова ва бошқалар мукофот эгалари бўлишди.

«Наврўз-95» ва «Оқ олтин» мукофотларига бағишланган тантана куй-қўшиқ ва рақслар гулдастасини намойиш этиш билан ниҳоясига етди. Туман Маданият уйи санъаткорлари хизматда бўлишди.

Абдулла ТУРДИЕВ,
журналист.

Қанотли хабар

Иш билганга...

МУТАЛЛИХОН ВА УНИНГ КОРХОНАСИ

. Керакли қўлланма .
. Ўттиз бир ўқувчига 15 сўмдан...
. Муаммолар ҳам йўқ эмас.

Вилоят ички ишлар бошқармасининг ўйингоҳида жойлашган кичик корхона — Наманган шаҳар ҳужжатларни муқовалаш ташкилоти директори Муталлихон Муҳсинов «қўл-оёқли» йигит.

Кичик корхонада 22 нафар ёшлар меҳнат қилади. Жамоа аъзолари озчиликни ташкил қилса-да, аммо улар бажараётган юмушлар кўлами анча кенг. Бу ерда корхона ва ташкилотлар, хўжаликлар иш фаолиятида асқотадиган бош ҳисобчилар учун сув билан ҳаводек зарур ҳисобланган бош китоб, «иш ҳақи», «хазина», «ишонч», «ҳисоб-китоб», «кўп хонали», «тадбиркор»каби ўнлаб қўлланмалар тайёрлаб берилади.

— Корхонамиз фаолиятига бу йил беш йил тўлади, — деди Муталлихон. — Шу қисқа давр ичида вилоятдагина эмас, қўшни вилоятлардаги кўплаб корхона ва ташкилотларга ҳам нафимиз тегди. Улар бизнинг меҳнатимиздан баҳраманд бўлдилар. Биз ҳужжатларни муқовалаш ҳамда китоблар тайёрлаш билангина чекланиб қолмадик. Ўтган йилдан бошлаб шахмат-шашка тахтаси ва қоғоз елими (клей) ҳам тайёрлаб савдога чиқардик. Бу йил яна битта янгилик — болалар учун варақланадиган йилнома (тақвим) ишлаб чиқаришни режалаштиряпмиз. Бу ниятимиз 1 июнь — Болаларни ҳимоя қилиш халқаро кунига қадар амалга оширилади. Корхонамизнинг ютуқларида илғор ёшларимизнинг алоҳида меҳнатлари борлигини таъкидлаб ўтиш жоиз. В. Юсупова, Э. Валихўжаев, М. Қирғизова, У. Абдуғаниева, У. Шарифбоев каби ёшларимиз ҳамкасбларига намуна.

Дарвоқе, бу ерда фақат ёшлар меҳнат қилади. Уларнинг ойлик маошлари ҳам чакки эмас. Корхонада ҳар бир ишчининг ўртача иш ҳақи 800-900 сўмни ташкил этаётир.

Ўтган йили корхона 186 минг сўмлик иш бажарди. Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш ўринлики, ана шу корхона Наманган шаҳридаги 40-ўрта мактабнинг 31 нафар аълочи ўқувчиларига ойига 15 сўмдан стипендия ҳам таъсис этди.

— Демак, ишларингиз чакки эмас, сизда ҳеч қандай қийинчилик ва муаммога ўрин йўқ, —экан-да савол бердик М. Муҳсиновга.

— Битта муаммо бор. У ҳам бўлса янги бино барпо этиш масаласи. Наманган шаҳар ҳокимлиги бизга бу масалада кўмак берса, бинони тезда бунёдга келтириш қўлимиздан келади.

Муталлихон билан бафуржа суҳбатлашишнинг иложи бўлмади. Кетма-кет телефон қўнғироқлари, узоқ-яқиндан ташриф қилган буюртмачилар уни йўқлаб кутиб қолишди. У билан хайрлашарканман, ҳаётда кимгадир керак бўлиб яшаш завқи ўзгача бўлишини яна бир карра юракдан ҳис этдик.

Ғаффор РАСУЛ,
«Туркистон» мухбири.

Мулк эгаси билан гўзал

ТУНГИ ДЎКОН ХИЗМАТИНГИЗДА...

· Кечқурун 7.00 дан кечаси 1.00 гача...
· Хориж билан ҳамкорлик...
· «Винклер» ускуналари ўрнатилади...

Тунги дорихона, тунги ошхона, тунги сеанс каби сўзлар қаторида тунги дўконни ҳам эшитгансиз. Мабодо, дўкон ишламаса ҳам қоровуллар спиртли ичимлик пуллаб туришган, хуллас тунги дўкон атамаси сиз учун янгилик эмас. Аммо, мамлакатимиз мустақилликка эришганидан сўнг, бозор иқтисодиётига ёки одамларнинг ғайрат-шижоати, ақлу-заковати билан тараққий топиши лозим бўлган янги ҳаётга ҳам қадам ташладик. Энди, тадбиркор ғолиб бўлаверади, биз гоҳ у соҳада, гоҳ бу соҳада шаҳду шиддатли инсонлар амалга ошираётган ишлар борасида сизни огоҳ қилаверамиз. Мана, муборак рамазон ойида пойтахтимизнинг Ҳамза туманидаги Паркент кўчасида жойлашган «Мадина буржи» хусусий корхонаси харидорлар учун ажойиб «совға» ҳадя этибди.

Аслида кечқурун соат 7 ёки 8 дан сўнг озиқ-овқат дўконлари деярлик ишламайди. Рўза тутаётган айрим кишилар нон ёки бошқа маҳсулотларни харид қилишга улгура олишмаган бўлса, анча ташвиш, бозорда ҳам бу пайтда деярлик жим-житлик: шунда бехосдан фаолият кўрсатаётган тунги озиқ-овқат дўкони қаршисидан чиқиб қолсангиз ва нарх-наво ҳам кўнгилдагидек эканлигини билсангиз...

... Худога минг қатла шукур, дейсиз. Ҳамза туманида шундай деяётганлар кўп. Гулчеҳра Алламуродова шундай харидорлардан:

— Иккита ёш фарзандим бор, уларга сут, гўшт, ёғ... озиқ-овқат керак. Баъзан нон тугаб қолади, болага буни тушунтириб бўлмайди, айниқса, ишга саҳарлаб кетадиган хўжайинимга нонушта тайёрлаб қўйиш. Бу дўконда сут, сариёғ, гўшт маҳсулотлари, ширинликлар, макарон, туз, гугурт, энг кераклиси ёғ билан нон хоҳлаган пайтда бор. Тунда ишлашгандан бери, нонсиз қоламан, сут йўқ деб ўйланавермайман.

Гулчеҳрахоннинг гапларини маҳалла оқсоқоллари ва бошқа харидорлар ҳам қизғин қўллаб-қувватлади. Елена Киселова эса ҳеч қачон кундуз куни ишлайдиган мана бу асосий дўконда ҳам «бизда шакар йўқ, гуруч тугаган, совун умуман келгани йўқ» қабилидаги сўзларни эшитмаганлигини айтди. Шундай илиқ сўзлардан кейин дўкон мудири, «Мадина буржи» хусусий корхонаси раҳбари Ҳабибулла ҳожи Аҳмедов билан суҳбатлашдик.

— Илгари талон жорий қилинганда, дўконимиз 5 мингдан ортиқ харидорга хизмат кўрсатарди. Бундан ташқари доимий равишда сут, сут маҳсулотлари, гўшт, нон каби кундалик зарур молларни узлуксиз сотамиз. Лекин, бозор иқтисодиёти биздан юқори малакали савдо хизматини, пештахталарни ўз кучимиз билан тўлдириб қўйишимизни талаб қилмоқда. Ахир, дўкон номи, «озиқ-овқат» бўлгач, таомга тааллуқли барча нарсалар бўлиши жоиз, токи харидорда «бу жойдан фалон нарсани тополмайман» деган шубҳа ўрнини доимо ишонч эгаллаб турсин. Шу йил биринчи январдан дўкон хусусий корхонага айланди. Ҳисоб рақамларимиз, штамп, муҳримиз бор. Эркин фаолият бошладик. Аввало, дўконимиз қошида кечқурун соат 7 дан 1 гача ишлайдиган «Тунги озиқ-овқат дўкони» биносини жуда қисқа муддатда қуриб, ишга туширдик. Мана бу дўконда нима бўлса, тундагисида ҳам шу маҳсулотлар туради. Шунингдек, трамвай бекати ёнида салқин ичимликлар, музқаймоқ, ширинликлар, гўшт билан савдо қилувчи тармоқ ишлаяпти. Ичкарида эса куни бўйи, қаҳвахона одамлар билан гавжум, у ерда қандолат маҳсулотлари, шоколадлар, музқаймоқ кабилар сотилади. Россия, Қозоғистон ва бошқа хорижий давлат фирмалари билан шартномалар туздик. Парҳезбоп гречиха, нон, сут, гўшт ва бошқа маҳсулотлар билан бир кунда 2 мингдан ошиқ харидорга хизмат қиламиз. 2та шаҳобчамиз ҳам бор, у жойларда ҳам минглаб харидорларнинг ишончини қозонганмиз. Улар бизга тўлиқ ишонишлари учун ҳаракат дастури туздик. Жумладан, корхона мақомини тўлиқ сақлаб қолиш учун маҳсулотларни талабга қараб ўзимиз ишлаб чиқаришга ўтишимиз лозим. Аввало, Лисунова кўчаси 2-даҳада жойлашган дўкон қошида тандирхона қурдик. Кунжутли, иссиқ нон 2 сўм 88 тийин. Бу ерда эса иккита печка ўрнатиб, қандолат маҳсулотлари тайёрлашга ҳозирлик кўриляпти. Яна йўл бўйида музқаймоқ, ширинликлар билан савдо қиладиган қаҳвахона, қурилиш жиҳозлари дўкони ҳам қуряпмиз. Келгусида, Олмониянинг «Винклер» фирмаси ускуналарини ўрнатиб, нон маҳсулотларини шу ернинг ўзида кечаси-ю кундузи узлуксиз тайёрлаб харидорларга сотиш ниятимиз бор, — дейди Ҳабибулла ҳожи Аҳмедов.

Дарҳақиқат, дўкон кенгая бошлагач, бир неча ўринларга ишчилар қабул қилинди ва умумий корхона аъзолари сони 46 кишига етди. Ўткир Мирзамуҳамедов, Насиба Ҳошимова, Мурод Сакиев, Гулнора Янгаличова, Рая Едигорян, Умида Раҳматуллаева, Лола Ҳожиева каби хушмуомала, ҳозиржавоб, ширинсухан сотувчилар ишидан барча мамнун. Биз ҳам хайрлашиб, ортга қайтарканмиз, инсон агар бор қувватини ишга солса кўп нарсага эришиш имкониятини мавжудлигига ишондик. Бекатда тўхтаган трамвайдан тушган йўловчилар эса дўконларга «шўнғиб» кетишди, энди улар уйларига хурсанд кириб борадилар.

Тўлқин ЁРҚУЛОВ,
«Туркистон» мухбири.

25 УСТУН

«Ҳамшира — 95»

МАВЖУДА ҒОЛИБ ЧИҚДИ

Қарши шаҳрида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи шаҳар қўмитаси ва шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими ташаббуси билан «Ҳамшира-95» кўрик-танлови ўтказилди. Унда Қарши шаҳар тиббиёт муассасаларида хизмат қилаётган ёш ва тажрибали ҳамширалар иштирок этишди.

Танлов шартларига тўлиқ жавоб берган 5-сон поликлиника ҳамшираси Мавжуда Юлдошева ғолиб деб топилди. Шаҳар туғруқхонаси ҳамшираси Юлдуз Жалилова иккинчи, 2-сон поликлиника ҳамшираси Озода Тўхтаева эса учинчи ўринни эгаллади.

Кўрик-танлов ғолиблари Ёшлар Иттифоқи Қарши шаҳар қўмитаси ва шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг фахрий ёрлиқлари ҳамда қимматбаҳо совғалари билан тақдирландилар.

Тандир тула ёпилди нон... Сураткаш: А. МИРЗАЖОНОВ

Ақлга сиғдириб кўринг-чи

ҲАМ ЎЗИ ЁНДИ, ҲАМ...

Брест шаҳридаги дўконлардан бири ёниб кетди. Кўз юмиб очгунча ҳозиру нозир бўлган ўт ўчирувчилар қаердан ўт чиққанини билишгач, ёқа ушлаб қолишди.

Роса «отгач», «учиб» қолган қоровул тамаки тутаман деб...

Ўзи-ку ёнгани майли, дўконнинг ҳам кулини кўкка совурди.

ИККИ ПОЕЗДНИНГ БИР ҚУРБОНИ

Бошқирдистоннинг Тавтиманова қишлоғи яқинида ақлга сиғмайдиган ҳодиса рўй берди. Уфадан Тавтимановага келаётган ва аксинча Тавтимановадан Уфага кетаётган поезд ҳайдовчиси ҳам 1673-километрда поезд нимагадир урилганини сезиб, уни тўхтатишга шошилишди. Кейин маълум бўлишича, кайфи тароқ «чавандоз» отни учириб келиб, поезддан олдин йўлни кесиб ўтаман деб... буни қаранг, шўрлик бир вақтнинг ўзида ҳар икки поезд ғилдираклари остига тушди.

МАНА, БЎЛМАСА!..

Нижний Новгород шаҳридаги «Красная этна» корхонаси усталари азалий анъаналарни қадрлашади: масалан, дейлик, болтанинг тиғини олмосдан ҳам ўткир қилиш керак, сўнг гугурт донасини бир урганда шундай тенг бўлакларга бўлиш керакки...

Хўш, ҳозирги ёшлар ҳам бу анъанани қадрлашадими? Маҳсулот цехи бошлиғи муовини шогирдларидан бирини ана шундай аниқликда ишлашга ундовди, тажанг шогирд болтани олди-да, гугурт донасининг эмас, устозининг калласини учириб юборди.

Шунақаси ҳам бўлади?

ХОТИНИМ БИЛАН АЖРАШМОҚЧИМАН,—

деди 100 яшар теҳронлик қария.

Мўйсафид худди шу мазмунда судга ариза берди. Унинг айтишича, токи оила қуришгунча у никоҳига олаётган қизнинг феълидаги номақбул жиҳатларни билиб улгурмаган, сўнг фарзанд кўришган. Болалар жабр кўрмасин деб салкам 50 йил тишини-тишига қўйиб яшаган.

«Ҳозир улар вояга етишди ва ота-она меҳрига зор эмас. Мен эса қолган беш кунлик умримни одамга ўхшаб тинчгина кечирмоқчиман»,— деган у.

Келинг, бир кулишайлик

ҲАММАСИ ЎШАНДАН БОШЛАНГАН

Туғруқхонада ётган иккиқатларни кўздан кечириб юриб, ҳакимнинг кўзи палатада ётган эркакка тушди.

— Нима бало, аҳир, сиз... Қандай тушиб қолдингиз бу ёққа?

— Э-э, дўхтир, нимасини айтасиз, ҳаммасига ўзим айбдорман: аввал унинг ўрнига қозон-товоқларни ювдим, кейин...

ҚАЙСИ БИРИ МАЪҚУЛ?

Тақдимнома пайти икки жаноб топишиб қолишди:

— Бизнесмен Сидоровман. Хўш, мана, биз нималарга эгамиз: металл, қоғоз, ўрмон...

— Танишганимдан хурсандман. Камина Петров, турма бошлиғи. Сув, қотган нон, панжара...

Сенинг тенгдошларинг

ЮРАКДАН КУЙЛАНГАН ҚЎШИҚ

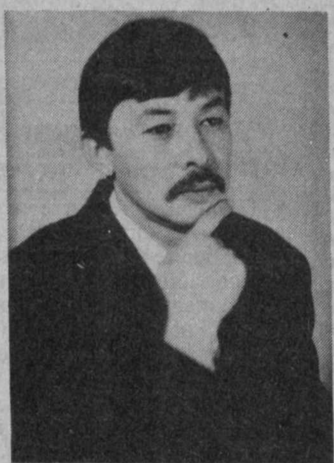

Муҳаммадкарим СОИПОВ. Ўш шаҳрида туғилган. Уйланган. Икки ўғли бор. «Камолот — 89» танлови ғолиби. Айни пайтда Ўзбекистон Маданият Вазирлиги қошидаги «Аламжон» эстрада гуруҳи бадиий раҳбари.

— Муҳаммадкарим ака! Сизда санъатга муҳаббат қачон пайдо бўлган?

— Беш ёшимда Қуръондан баъзи сураларни қироат билан ўқирдим. Қўшиқ айтишимга ҳавас ўшандан бошланган, деб ўйлайман. Кейин ҳинд кинофильмларида ижро этилган қўшиқлар ҳам мени бефарқ қолдирмасди. Комилжон Отаниёзов, Маъмуржон Узоқов, Ортиқ Отажонов, Шерали Жўраев каби халқимиз ардоқлаган санъаткорлар таъсири боисми 14 ёшимда тўйларда қўшиқ айта бошлаганман.

— «Камолот—89» танловида мутлоқ ғолиб бўлгандингиз. Шу муваффақият насиб этади, деб ишонармидингиз?

— Йўқ. Мен фақат танловда иштирок этиш учун келган эдим. Ғолибликни хаёлимга келтирмаганман. Лекин мухлислар санъатимни қандай қабул қилишаркан деган ҳаяжон бор эди, албатта. Агар санъаткор яхши қўшиқ ижро эта билса, мухлислар нафақат қўшиқни, балки санъаткорнинг ўзини ҳам ёқтириб қолади менимча.

Биласизми, Паганини деган скрипкачи ўтган. У скрипкасини чалганда, одамлар соатлаб киприк қоқмай тинглашаркан. Унинг бундай куйларини эшитган бир бадавлат киши «...Шу куй учун қанча берайин?»— дебди. Шунда Паганинининг жаҳли чиқиб: «Куйни-ку баҳолаш мумкин, лекин мен унга юрагимни қўшиб куйлаяпман, буни қандай баҳолайсан», деб жавоб берган экан. Аввало санъаткор яхши қўшиқ ижро этиш учун қўшиқни юракдан айта билиши керак. Танловда айтган қўшиғимни, умуман, қандай қўшиқ айтмайин уни юрагимдан айта билишга ҳаракат қиламан. Янглишмасам, сиз мендан санъаткор яхши қўшиқ ижро этиш учун нималарга қодир бўлиши керак, деб сўрамоқчисиз. Бунинг учун санъаткорга яхши овоз ва саҳна санъати ёр бўлиши керак.

Санъаткор одамлар эътиборидаги шахс. Ўйлаб кўринг, ҳеч вақт дилида қўшиқ айтишга эҳтиёж бўлган, санъатимни халққа намойиш қиламан деган одам пул учун куйлайдими? Йўқ, ундай эмас. Ҳақиқий санъаткор тўйда пишди. Тўйни тўлқинлантира олган ҳофизгина санъаткордир. Санъаткорман деган одам 5-6 соат қўшиқ айтиб ўзини синасин. Менимча, шу соҳанинг ҳақиқий эгаси учун уч нарса кифоя: тор, доира ва овоз. Санъаткор ана шунда нимага қодир эканлигини кўрсатади, албатта у шу ҳаёт, шу одамларни, шу юрт, шу Ватанни севса.

— Ойнаи жаҳонда кам кўринаяпсиз?

— Ойнаи жаҳонда ҳам кўрсатувлар тайёрлаяпмиз. Худо хоҳласа, бундан буён тез-тез чиқиб туришни режалаштирганмиз.

— Сиз ташкил этган «Аламжон» эстрада гуруҳида халқимизга таниш санъаткорлар ҳам борми?

— Бор. Масалан, Юлдуз Абдуллаева, Азим Муллахонов ва бошқа умидли ёшлар фаолият кўрсатишмоқда.

— Сизни бир пайтлар театрда ҳам ишлаган дейишади?

— Ҳа. Қирғизистоннинг Ўш давлат театрида ишлаганман.

— Ҳар бир инсоннинг юрагида ушалмаган орзу-умидлари бўлади. Сизни...

— Худога шукр: ёшлигимда нимаики ният қилган бўлсам, ҳаммасига эришдим. Энди бир катта орзуим бор. Бу ҳам бўлса юқорида номлари зикр этилган устозлар сингари халқимизга, шу азиз Ватанга хизмат қилсам, истиқлол ишига камарбаста бўлсам, ҳаётда бир из қолдирсам, дейман...

Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ,
Жаҳонгир ТЎЙБОЛАЕВлар суҳбатлашди.
ТошДУ толиблари.

Миллий спортимиз ҳақида ўйлар

ФАРҒОНА УСЛУБИДАГИ ОСИЁ КУРАШИ

Биринчи мақола

·Полвонлар юрт фахри.
·Бир мушт билан ўлдирадиган жаллод
·Аҳмад полвон немис полвони Риппелни қандай қилиб йиқитди?

Дунёдаги ҳар бир миллатнинг ўз миллий кураши бўлганидек, қадим туронюртликларнинг ҳам фарғонача ва бухороча деб номланадиган кураш турлари бор. Ҳар иккала кураш тури асрлардан-асрларга ўтиб бугунги кунимизгача етиб келган. Туркий халқларнинг узоқ тарихга эга бўлган миллий спорт турларидан бири - кураш асрлар давомида ривожланиб, кишиларга завқ-шавқ бахш этиб, мардларнинг майдондаги маҳоратига, матонати ва кучқувватига ўлчов тоши бўлиб келди. Курашга тушувчи полвонларнинг чиқиши турли муносабатлар билан ўтказилган халқ сайилларида энг қизиқарли ва жозибали ўйинлардан ҳисобланади. Илгаридан полвонлар эл ичида эъзозланар, уларга миллий қаҳрамонлар сифатида қаралар эди.

Машҳур полвонлар Эрон, Туркия, Юнонистон, Ҳиндистон сингари мамлкатларга бориб, ўз халқи шарафини ҳимоя қилардилар.

Миллий кураш темурийлар замонида, ундан олдин ва кейинги даврларда ҳам халқнинг севимли спорт ўйинларидан бўлиб келди. Кураш соҳасида оламга донг таратган ўзбек полвонлари тарих саҳифасида ўчмас из қолдирдилар. Бундай курашчилар номига «полвон», «паҳлавон» сўзлари уйғунлашиб кетган. Ўзбек адабиётининг забардаст шоири Паҳлавон Маҳмуд ва Аҳмад полвонлар ўз даврининг енгилмас курашчилари эди.

Фарғонача ва бухороча кураш турлари бир-биридан тубдан фарқ қилади. Биз ушбу мақоламизда фарғонача кураш тўғрисида сўз юритмоқчимиз.

Венгриялик машҳур ёзувчи Л.Куннинг «Умум жисмоний тарбия маданияти ва спорт» китобида бу курашнинг узоқ тарихга эга эканлиги айтилган. У бу спорт тури билан Эрон, Туркия, Ҳиндистон, Урта Осиё яъни, Турон ерларида шуғулланишгани ҳақида гапиради. Бунинг исботи учун Л.Кун Месопотами еридан топилган эрамиздан III минг йил илгари бронзадан ишланган икки одамнинг курашаётган ҳайкалчасини келтиради. Ҳақиқатан ҳам, бу ҳайкал фарғонача миллий кураш турига ўхшайди. Ундан ташқари бу кураш билан Европада ҳам шуғулланишган. Муаллиф исбот учун Женева шаҳрида 1857 йилда чиққан календар суратларини мисол келтиради. Унда Швейцария қишлоқларида бизнинг курашга ўхшаш спорт тури билан беллашаётган полвонлар тасвирланган.

Искандар Зулқарнайн Урта Осиёга юриш қилганда ҳаддан ташқари толиққан оти тошқин дарёдан ўтаётиб ағанаб тушади. У отини турғизмоқчи бўлганда қўлидан қамчиси тушиб оқиб кетади. Жаҳонгирнинг жаҳли чиқиб «Йўлимда ким биринчи учраса, қатл этаман», деб қасам ичади. Ва ниҳоят унга бир йўловчи - тоғли суғдий учрайди. Зулқарнайннинг ёнидаги вазири унга, сен йўқолган қамчи учун қатл қилинасан, дейди. Тоғли суғдий мағрур жавоб беради: «Бир инсоннинг ўлими учун минг қамчи ҳам камлик қилади. Айниқса, менинг ўлимим учун» дейди. Шунда Искандар Зулқарнайн «Бунчалар мағрур бўлмасанг, ўзингга катта баҳо беряпсан», деганда чўпон унга таъзим қилиб, «Мен курашни яхши эгаллаганман», дейди. Зулқарнайн «Менинг йигитларимни бир кўриб қўй бўлмасам», деб икки грек полвонини кураштиради. Ҳар иккаласининг мускуллари бўртиб чиққан эди. Чўпон уларнинг курашини кузатиб туради. Охири бири иккинчисини кўтариб ерга уради. Шундан сўнг Зулқарнайн чўпонни ғолиб грек билан курашт ирадди. Тоғли суғдий ниҳоятда миллий кураш усулини пухта эгаллаган бўлиб, дарҳол рақибининг белидан маҳкам ушлаб, кўтариб ташлайди. Кейин бирин-кетин полвонларни йиқита бошлайди. Зулқарнайн бу суғдий қачон енгилар экан, деб тоқати тоқ бўлиб, бош қўриқчисига қарайди. Хуллас, ўттизга яқин полвонни йиқитгач, Зуқарнайн мушти зўр жаллодини ўртага чақиради ва «Агар шуни ҳам енгсанг, тилагингни бажараман» дейди.

Жаллод ўлимга маҳкум қилинганларни бир мушт билан уриб ўлдирадиган бўлади. Ниҳоят охирги яккама-якка кураш бошланади. Жаллод кутилмаганда суғдийнинг йўғон бўйнига қараб бор кучи билан уради. Суғдий ўзини тутиб олиб, иккинчи маротаба тезлик билан келаётган жаллодни кўтариб қаттиқ айлантирганча Искандарнинг оёғи тагига ташлайди. У ўрнидан туролмай қолади. Искандар суғдий энди олтин сўраса керак деб ўйлайди. Полвон эса «Мен бир йўловчи эдим, йўлимдан қолмай, тилагим шу» дейди. Искандар мулзам бўлиб қолади.

Урта Осиё ҳудудларида кураш мусобақалари X асрларда ҳам ўтказилган. Масалан: хитойликларнинг «Тан Шу» қўлёзма асарида кўрсатилишича, Фарғонача Наврўз байрамида шаҳар аҳолиси икки гуруҳга бўлиниб, кураш тушганлиги таъкидланади.

Абу Али ибн Сино тиббиётда жисмоний машқларнинг роли катта эканлигини илмий асослаб берган. Ибн Сино ўша вақтдаги халқ миллий кураши ҳақида қимматли фикрлар қолдирган. Масалан, у шундай ёзади: «Кураш ҳар хил бўлган. Шулардан биттасида икки эркак бир-бирларининг белбоғларини ушлаб ўзига тортади ва ҳар бири ўз рақибидан қутилишга интилади, лекин бири бошқасини қўйиб юбормайди. Иккинчиси, полвонларнинг ҳар бири иккала қўли билан бошқасини қучоқлайди». Мана шу мисоллардан биз ҳозирги замон миллий кураши қадимдан қўлланиб келинганлигини биламиз. Шундай қилиб, Ибн Синонинг ёзишича 1000 йил илгари ҳам миллий курашнинг икки тури бўлган.

Ўзбекистон тўғрисида гапирадиган бўлсак, Қўқон хони Худоёрхон ҳам ўз даврида ўттизга яқин полвонни ўз қароргоҳида ушлаб, уларга ҳурмат билан қараб келган. Кекса полвонларнинг айтишича, Худоёрхон курашни жуда яхши кўрган ва сайллару тўйларда кураш қилиб, ўзи бу томошадан ҳузур қилган.

Ўтган асрнинг охирида Туркистонга чет эллик полвонлар келиб, маҳаллий халққа ўз ўйинларини намойиш қила бошлайдилар.

1895 йили машҳур немис полвони Риппел Тошкентга келиб, циркда, ўз кучи, маҳорати билан ҳамма томошабинларни қойил қолдириб юрарди. Унинг оғирлиги саккиз ярим пуд (133 кг) бўлган саккиз пудли чўянни икки қўли билан, 16 пудли чўянни кифти билан кўтариб томоша кўрсатар эди.

Носиржон АЗИЗОВ,
Ўзбекистон миллий кураш федерацияси аъзоси. Фарғонача кураш спорт устаси.

Врач маслаҳати

ТОЗАЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

Мутахассис сифатида ҳаётимизда учраб турадиган вирусли гепатитлар А ва Е тўғрисида бир оз тўхталиб ўтмоқчиман. Бу хасталикни асосан энтеровируслар гуруҳига кирадиган гепатит вируслари қўзғатади. Хасталик тарқатувчи дастлабки омил эса, гепатит А, Е билан оғриган беморлар ҳисобланади. Бу А, Е гепатитлари ўткир юқумли хасталик бўлиб, эпидемик жараён сифатида намоён бўлади. Улар бир-бирига жуда ўхшаш бўлиб, ўзига хос эпидемиологик хусусиятларга эга.

Соғлом кишиларга касаллик ифлосланган сув, озиқовқат ва идиш-товоқлар орқали юқади. Ифлосланган сувдан юққан хасталик гепатит Ега хосдир. Вирусли гепатит Ага нисбатан гепатит Е Ўрта Осиё ясситоғлик районларида кўпроқ учрайди. Бу касаллик билан асосан 15 — 30 ёшдаги кишилар оғрийдилар. Е гепатити, айниқса, ҳомиладор аёлларда оғирроқ ўтади. Ҳатто сурункали турига айланиб қолиши ҳам мумкин. Бу ҳолда жигар фаолияти бузилиб, оғир оқибатларга олиб келади.

Соғлом организмга гепатит А, Е вируси тушгандан то хасталикни биринчи белгилари юзага чиққунча ўтган давр хасталикни яшириш (инкубацион) давр дейилади. Бу давр вирусли гепатит А учун 15 — 35 кунни, гепатит Е учун 15 — 60 кунни ташкил қилади. Касал сарғайгунгача бўлган даврда, сарғайишни бошланиш даврида бемор ўта юқтирувчан бўлади. Бу пайтларда беморда тинка қуриши, иштаҳани йўқолиши, кўнгил айниши ва баъзида қусиш ҳоллари кузатилади. Е гепатитда эса, айниқса, ўнг биқинда оғриқ кучлироқ сезилади. Хасталикни ўткир даврида жигар шишади, қон ферментлари ва бошқа кўрсаткичлар кўтарилиб кетади.

Хасталикни аҳоли орасида кенг тарқалиб кетмаслиги учун ҳар бир фуқаро шахсий гигиена қоидаларига риоя қилиши, сувни ифлослантирмаслиги, оилада, болалар муассасаларида идиш-товоқларни тоза ювиш ва чиқинди — ахлатларни махсус ажратилган жойларга тўксаккина ўзимизнинг соғ-саломат бўлиб юришимизга замин яратган бўлардик.

Зумрад ХЎЖАЕВА,
Тошкент шаҳар «Саломатлик» маркази врачи.

Қанотли хабар

ФАХРЛИ ИККИНЧИ ЎРИН

Туркманистоннинг талабалар спорти миллий федерацияси эркаклар командалари ўртасида баскетбол бўйича халқаро турнир ўтказди. Унда ҳамдўстлик мамлакатларидан ўнга яқин жамоа иштирок этди. Мамлакатимиз спорт шарафини ҳимоя қилган Бухоро талабалар командаси нуфузли мусобақада муваффақиятли иштирок этиб, фахрли иккинчи ўринни эгаллади. Биринчи ўрин майдон эгалари ашгабатликларга, учинчи ўрин эса бокулик талабаларга насиб этди.

Илҳом САФАР,
ЎзА мухбири

«СОЛЛАНИБ ОҚАЁТГАН ДАРЁ...»

Ёзувчи ва публицист Сайди Умировни ҳам, устозимиз, профессор Ғайбулла Саломовни ҳам яхши танийимиз. Аммо, юқорида номи зикр этилган китобни ўқиб чиқиб, устозларимизни қайтадан кашф этгандек бўлдик. Тўғри, «Ажойиб кишилар ҳаёти» сериясида босилган бир туркум китобларни мутолаа қилганмиз. Аммо, Ғайбулло ас-Саломнинг ҳаёти ҳақида битилган рисола бизда бошқача таассурот қолдирди. Балки, ёзувчи С. Умировнинг иқтидори туфайли ушбу китобча жуда ўқимишли чиққандир, балки, ростдан ҳам домла тақдиридаги ажойиботларда илоҳийлик бордир. Нима бўлганда ҳам, «Фан» нашриёти томонидан чоп этилган ушбу асар ва унинг қалб уммонидан-да кенг қаҳрамони бизни янги дунё томон етаклади десак муболаға бўлмас.

Инсон табиатини ўрганишдан-да мураккаб иш йўқ. Аммо, ҳамнафаслик, ҳаммаслаклик, кейин ўша «қаҳрамон» ҳаётига жиддий қизиқиш жуда кўп очилмаган, кўпгина таниш-нотаниш кишиларга сир бўлган ҳаёт қирраларини очиб бериш учун омил бўлиб хизмат қилади. Балки, китобчанинг ўқимишли, қизиқарли чиқишида Сайди Умиров билан Ғайбулло ас-Саломнинг бир-бирларини тўғри тушунишлари сабаб бўлгандир. Ҳар қандай психолог, яъни руҳшунос олим ҳам инсон табиатига, унинг характерига Сайди Умировчалик кириб бора олмайди. «Солланиб оқаётган дарё» китобини тушуниб, ўқиб, ўқиб чиққан киши бир йўла икки кишини — ҳам Ғайбулло ас-Саломни, ҳам Сайди Умировни қайтадан кашф қилгандек бўлади. Ҳали кўпгина ёзувчилар айта олмаган, танқидчилар айтишга истиҳола қиладиган жамиятнинг синоатлари, сирлари, тугунлари китобчада нозик бир дид билан, ҳис билан айтилганки, СЎЗШУНОСЛИК бобида жуда катта ишлар қилиш кераклигига минг бор тан берасиз.

Ғайбулло ас-Саломдек олим ҳаётини ўрганиб чиқишнинг ўзи ҳаёт мактаби ҳисобланади. Худди ана шу буюк сирни Сайди Умиров жуда тўғри тушунган ва ўқувчилар ҳукмига гарчи мўъжаз бўлса-да, ниҳоятда қимматли ва қадрли китоб туҳфа этган.

Таржимашунослик билан боғлиқ ишларга ўз умрини, ҳаётини бағишлаган Ғайбулло ас-Салом иқтидорли шоир сифатиа ҳам ном чиқарди. Рисолада Сўзшунос олимнинг шоирлиги ҳам ёрқин таассуротлар билан берилган. Домланинг «Ваҳийдан келур бир садо» китобини мутолаа қилиб у кишининг ижодларига қизиқишимиз ортганди. Мазкур — «Солланиб оқаётган дарё» рисоласи эса ана шу камтарин, камгап, ишчан, ўта ростгўй, латофатли инсоннинг ҳаёт қирраларини янада очиб беришда, ундан ибрат олишда ўз олдига қўйган вазифани шараф билан удалаган десак ҳам янглишмаймиз.

Ғайбулло ас-Салом ҳақида яратилган мўъжаз рисолада олимнинг бутун ҳаёт қирраларини юз фоиз очиб беришнинг албатта иложи йўқ. Аммо, китоб муаллифи ўз мақсадига эришган, негаки, ўзи устоз санаган, ҳамфикр олимнинг энг ибратли ҳаёт қирраларини кўрсата олган.

Саид МЕЙЛИЕВ,
Нодир МАХМУДОВ.

Газета саҳифаланаётганда:

ЧАҚАЛОҚЛАРГА ЯНГИ ГУВОҲНОМАЛАР

Андижондаги 3-туғруқхонада таваллуд топган чақалоқларга туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномаларнинг янги нусхалари топширилди.

Тантанада шаҳар ҳокимлиги, фуқаролик ҳолатлари далолатномаларини ёзиш бўлими ходимлари ҳамда жамоатчилик вакиллари қатнашиб, мустақил давлатимизнинг келажаги бўлган болаларга кўрсатилаётган ғамхўрлик, оналар ва болалар учун яратилаётган имтиёзлар учун республика ҳукуматига миннатдорлик билдирдилар. Чақалоқларга совғалар улашилди.

Қ. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

КЕЛГУСИ СОНДА:

- Насиб этса, келур Шому Ироқдин...
- Енгилмас

Бош муҳаррир Ғаффор ҲОТАМОВ

Туркистон
TURKISTAN

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан «Ёш ленинчи» номи билан чиқа бошлаган

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-84; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32—уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. —— 0106
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
22006 нусхада босилди, ҳажми —— 2 табоқ.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти ——21.00
1 2 3 4 5 6